

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887. Andra Kammaren. N:o 23.

Lördagen den 17 mars.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet.

§ 1.

Till kammarens afgörande förelåg till en början lagutskottets utlåtande n:o 29, i anledning af väckta motioner i fråga om värden af enskildes skogar.

*Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om värden af
enskildes
skogar.*

I en inom Andra Kammaren afgifven motion, n:o 108, hade herr *E. G. Fredholm* föreslagit, "att Riksdagen för sin del ville antaga ordförandens i 1883 års lagutskott, herr Bergströms, i reservation afgifna förslag till "Lag angående skyldighet för enskilde skogsegare i riket, med undantag af Gotlands samt Norr- och Vesterbottens län, att efter afverkning sörja för skogsåterväxt", med den förändring i lydelsen, att de åligganden, som der föreslås skola tillkomma landstinget, måtte öfverföras på kommunen, hvadan landstingen skulle befrias från alla åtgärder i detta ärende, samt att denna lag skall lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1889."

Under *punkten 1* af föreliggande utlåtande hemstälde emellertid utskottet, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Efter föredragning af punkten anförde

Herr Fredholm: Derför att jag varit en af dem, som framlemnat motion i denna fråga, skall jag be att få yttra några ord. Man har under de senast gångna decennierna allt mer och mer fått erfara, huru skogen blifvit sköflad, och detta till skada icke allenast för skogegarne sjelfva, utan äfven för de kommuner, inom hvilka sådana egendomar eller hemman äro belägna. Den som kan minnas så långt tillbaka som omkring 50 år, skall vid jemförelse mellan den tidpunkten och nu få se, hvilken ofantligt stor skilnad det är i tillgången på skogar då och nu. Det var icke nog med att hemmanen

*Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om vården
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

fordomdags från uråldriga tider fått sig anvisade större eller mindre skogsmarker; sedermera mellan 1820 och 1840 fingo våra kronoparker släppa till en icke ringa del af sin areal för att tilldelas hemman, som lågo i grannskap af dessa kronoparker. Sådana orter deremot, hvilka kanske icke på ett sekel hade haft några skogar i sitt grannskap, fingo icke så mycket som en pinne af dessa skogar, utan endast de, som lågo i omedelbar närhet till dessa kronoparker. Och när deras skogsområden på detta sätt betydligt utvidgades, började man strax att sköfva allt mer och mer, ehuru sköfvingen icke alltid gått så fort som under de två senare årtiondena. Vi hafva sett, att det varit egendommar, som kanske haft hundratals tunnland skog, och denna skog, som kanske behöft en tid af hundra år att växa, har afverkats på 3 à 4 år. Vi må besinna, huru en sådan egendom sjunkit i värde och sjunkit i förmåga att bidraga till underhållet af den kommun, inom hvilken egendomen är belägen, då skogen utgjort det förnämsta hjälpmedlet till att skatta både till stat och kommun. Om man tänker sig, att en egendom är värd t. ex. 75,000 kronor och man säljer skog för 50,000 kronor, så torde det vara tydligt, att sjelfva åkerjorden till detta hemman icke kan vara af så stor betydelse, att det kan erlägga några större utskylder hvarken till stat eller kommun. Skogen afverkas på en kort tid, och sedan ligga dessa afröjda skogsmarker kanske snart sagdt i ett halft sekel, innan de blifva återbeväxta med ny skog, just därför att den som afverkar skogen icke bryr sig om att låta den återväxa, utan säljer den. Den, som sedan kommer efter på hemmanet, får vidkännas svårigheterna af att inkomsterna betydligt minskats genom denna försäljning. Jag hörde nyligen någon, som jemförde en vanlig skörd på en gård med en skogstrakt på samma gård, men det är skillnad mellan en gröda, som växer upp på ett år och som kan afyttras samma år, och en skogstrakt, som behöfver så lång tid för att gifva någon afkastning. Skall man nu afverka på en gång hvad som egentligen borde afverkas på 50 år, så torde ingen jemförelse kunna ske mellan det ena och det andra. Detta är anledningen till att jag framlade min motion, ty min tanke har varit, att det icke skulle vara onyttigt, om någon myndighet toge denna sak om hand för att reglera skogsafverkningen för sådana personer, som just icke hafva någon tanke på sin egen verkliga fördel och ännu mindre på sina efterkommandes. Jag har tänkt mig, att det lagförslag, som ordföranden i lagutskottet år 1883 framställde, skulle ungefär vara en norm för en sådan lag, och jag har därför tagit mig friheten att hänvisa till denna lag, blott med den skillnad, att hvad som enligt densamma skulle utföras af landstinget, i stället skulle öfverflyttas på kommunerna, ty det är gifvet att det hufvudsakligen är kommunerna som lida på om en egendom sköfvas på sin hufvudsakliga inkomstkälla, skogen, så att den icke kan prestera de utgifter, som den annars skulle hafva presterat. Om den blefve rationellt skött, så skulle den gifva en jemn och säker afkastning, i stället för att den nu får på en gång lemna, hvad den på 50 år frambringat. Detta om den ekonomiska sidan af saken.

Tänker man sedan efter, hvilken skada klimatet tagit derigenom,

att så ofantligt stora skogar under de senare årtiondena blifvit af-röjda, så är det en sak för sig. Vi veta att vi både i södra och mellersta Sverige hafva många stora bergshöjder. Dessa voro fordom krönta med skogar och kunde behålla både snö och regn en längre tid, och ifrån dem kunde snön och regnet sedan helt och hållet under-hålla källor och bäcker snart sagdt hela sommaren, och dessutom under de varma sommarkdagarna åstadkomma en afdunstning, som sedan under nätterna som en välgörande dagg kunde utbreda sig öfver fälten. Äfven på många andra sätt kunna skogarne i klimato-riskt hänseende vara nyttiga.

Men äfven ur en annan synpunkt än de två nu nämnda äro skogarna af vikt, nemligen ur skönhetens synpunkt. Då man under sin barndom gick ut i dessa vackra, härliga skogar, kunde man få höra icke blott foglarnas vackra melodier, utan äfven valfflickornas muntra sånger gifva eko bland bergen. Sådant får man nu icke höra, då man går ut på de af-röjda bergskullarna, utan endast vindens dystra tjut, och det finnes nu, der skogarne fordom stått, intet som smeker, vare sig hörseln eller synen eller lukten eller något annat sinne.

Jag har icke något hopp om, att denna min framställning skall vinna gehör inom riksdagen, i synnerhet sedan utskottet afstyrkt min motion, och jag skall därför icke heller vara så särdeles positiv i mitt yrkande; men då jag framlagt motionen, har jag tagit mig friheten yttra några ord. Är det så, att frågan är af någon vikt, så hafva kammarens ledamöter tillfälle att yttra sig derom. Jag vill emellertid icke för närvarande göra något yrkande.

Herr Smedberg: Hvar och en, som med uppmärksamhet genom-läst lagutskottets utlåtande och isynnerhet det uttalande, som herr statsrådet och chefen för finansdepartementet den 5 november 1886 afgaf i en dylik fråga som denna, skall som jag tror, hafva kommit till den öfvertygelsen att hvarje lagstiftning, som ingriper i den enskildes hushållningsrätt i afseende på skogen, är alldeles olämplig. Jag skall icke tillåta mig att uppläsa herr finansministerns sakrika anförande i dess helhet, utan blott en strof deri, som återfinnes å sidan 11 i betänkandet och der han säger: "Då de myndigheter, hos hvilka sakkunskap i detta ämne företrädesvis torde vara att finna, sålunda enstämmigt uttalat sig emot att lagstiftningen skulle för närvarande vidare, än som redan skett, ingripa i den enskilda skogs-hushållningen, har jag så mycket mindre skäl tillstyrka, att någon framställning i sådan syfte göres hos Riksdagen, som, efter hvad jag förut haft tillfälle anmärka, icke något af de förslag till en dylik lagstiftning, hvilka nu föreligga, torde kunna anses antagligt."

Detta utlåtande afgafs 3½ år efter det lagutskottets då varande vice ordförande, numera statsrådet och chefen för justitiedepartementet Bergström i sin reservation framlade det förslag, som motionärerne nu hafva återopat. Sålunda visar det sig, att ju längre fram i tiden det lider, desto mera mera onödig blir en dylik lagstiftning. Sedan skogen på senare tiden fått något värde, har hvarje skogsegare blifvit så mån om sin skog, att han går omkring densamma många gånger, innan

*Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om värden
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om värden
af enskildes
skogar.
(Forts.)

han derå faller ett träd. Landstingen och hushållningssällskapen hafva anslagit medel till anskaffning af skogsplantor och frö, som sedermera utdelas gratis till dem bland länets invånare, som deraf äro i behof, och detta tillfälle till skogsplantering har omfattats med en sådan begärlighet, att det anvisade förrådet ofta nog icke räckt till. Deraf framgår tydligen att man kommit till insigt om skogens värde, hvilket också till följd af detta nyvaknade intresse betydligt stigit. Vid sådant förhållande tror jag verkligen att statens ingripande i den enskildes hushållningsrätt med sin skog icke är nyttig. Härtill kommer att Riksdagen numera, för icke länge sedan fattat beslut, hvarigenom staten blifvit i tillfälle att inköpa till skogsplantering tjenliga marker och derigenom öka antalet af sina skogsdomäner. Detta förödöme uppmuntrar också den enskilde att göra på samma sätt och hvilket också skett på många ställen i vårt land. Allt detta gör hvarje lagstiftningens ingripande öfverflödigt och olämpligt samt att det för öfrigt blir omöjligt att efterleva de lagbestämmelser, som hämma den enskilda företagsamheten och omtanken. Såsom jag nyss nämnde, är detta i det åberopade anförandet af en föregående finansminister tydligen ådagalagdt.

Jag vill därför hoppas och tro att kammaren skall bifalla utskottets afstyrkande hemställan i denna punkt. Jag för min del yrkar bifall dertill.

Herr Petersson i Runtorp: Jag kan för min del icke instämma i det uttalande, som gjordes af den siste talaren, med all aktning i öfrigt för såväl hans egen som de af honom åberopade myndigheters sakkunskap, och hvilken beträffande dessa myndigheter samt särskildt hos den af honom citerade finansministern måste enligt talarens ut-sago anses vara stäld utom allt tvifvel. Derföre hemställer jag till dem bland kammarens ledamöter i allmänhet, som hafva någon känne-dom om förhållandena med skogshushållningen i landet, om den verkligen är så beskaffad, att icke densamma behöfver skyddas. Jag tror att dessa herrar skola blifva mig svaret skyldiga i det fallet. Derföre vill jag också hembära min tacksamhet till motionären, hvilken velat hålla denna fråga vid lif. För min del har jag åtskilliga gånger motionerat i denna fråga och derigenom ådagalagt mitt intresse för densamma. Herrarne hafva måhända icke så mycket förtroende till min sakkunskap, men jag kan dock försäkra, att så mycket jag kunnat taga reda på förhållandena, jag ansett det absolut nödvändigt att något göres i detta hänseende. Det hufvudsakligaste skäl, som anförts emot bifall till förslaget, har varit, att man icke bör ingripa i den enskilda eganderätten. Men *eganderätten* är ju icke här i fråga, utan endast *dispositionsrätten*. Jag vill belysa detta med ett enda exempel. Den enskilda eganderätten omfattar ju i viss mån *en stat för sig*. Om nu staten såsom skogsegare skulle under ett år nedhugga all skog och realisera denna, så frågar jag, hvarthän detta skulle taga vägen, då herrarne veta, hvilken viktig faktor skogshushållningen utgör i vårt lands ekonomiska sjelfständighet. Motionären har med motionen allenast afsett att förebygga, att ej heller den enskilde skogsegaren må

kunna på ett eller två år borthugga all den skog, som utgör hans hemmans förnämsta värde. Om motionärerna ej lyckats träffa rätta medlet för syftemålets vinnande, så torde en annan utväg kunna försökas, men att det är absolut nödvändigt att något göres åt saken, är min fulla öfvertygelse. Vi hafva ju skyldigheter mot våra efterkommande såsom lagstiftande församling. Vi hafva skulder, gående på milliarder, som våra efterkommande skola betala. Och hvarmed skall denna betalning ske, om våra efterkommande beröfvas den betalningsförmåga, som vår skogshushållning innebär. Vi veta, att vårt land består till bortåt $\frac{9}{10}$ af mark, som är till skogsbörd tjenlig. Om man nu förstör denna skog så till den grad, att man borthugger alla träd af 10 fots längd och som hålla tre tum i toppen, hvad finnes då kvar? Det finnes hela hemman, som äro så godt som beröfvade all skog. Egaren har kommit i dåliga ekonomiska omständigheter och har måst tillgripa hela sin skogstillgång. Men bör icke sådant förhindras, bör man icke tillse att han kan lefva ej blott för dagen utan äfven för framtiden? En person, som spekulerar i skogar, köper ett hemman af så och så stort taxeringsvärde, hvilket betingats af den derå befintliga skog. Han erhåller derpå ett hypotekslån till halfta taxeringsvärdet. Han hugger sedermera bort all skogen och kan sedan låta sin dräng köpa hela hemmanet emot skyldighet att ansvara för lånet till hypoteksföreningen. Och hvad blir följden? Jo, att kommunen får på halsen ett fattighushjous mera i stället för en besuten hemmansegare. På detta sätt har det tillgått i vida trakter, och vi handla mycket illa såsom lagstiftare, om vi icke söka vidtaga åtgärder deremot. Regeringen har väl skolat låtsas göra något i frågan, och fördenskull remitterat densamma till domänstyrelsen. Hvar och en, som tagit kännedom om domänstyrelsens yttrande i frågan, måste finna detta yttrande vara både, jag vågar nästan säga, ömkligt och löjligt. En och annan skogsinspektör har väl framställt sakerna, sådana de verkligen äro, men vid hvad en sådan yttrat har ej fästs något afseende. Måhända domänstyrelsen ansett det förmånligt, att skogarne snarast möjligt förstöras, på det staten sedermera må få tillfälle att inköpa skoglösa marker för att derpå plantera skog. Men att dylikt ej är förenligt med en sund statshushållning är min enskilda öfvertygelse.

Anledningen hvarför jag i år icke sjelf motionerat i denna fråga har endast varit den, att jag verkligen ansett befolkningen vara i ett sådant klistor, att jag icke ansett tiden inne att nu framkomma med något förslag, afsedt att förhindra den att anlita sina skogstillgångar. Men då, såsom jag hoppas, förhållandena nu skola förbättras, kan jag icke annat än instämma med motionären i syftet med hans motioner.

Medan jag har ordet, ber jag endast att få tillägga, att i fråga derom att den föreslagna kontrollen skulle blifva svår att utöfva och otillräcklig, denna kontroll väl må hafva sina svårigheter men att detta är fallet med nästan allt som är nytt. Blotta tillvaron af en dylik kontroll tror jag dock skulle gagna ganska mycket. För öfrigt vill jag för min del icke öfverlemnna denna kontroll åt kronobetjeningen, utan skulle föredraga, att saken öfverlemnades åt kommunerna sjelfva.

*Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om värden
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om värden
af enskildes
skogar.
(Forts.)

Jag har intet vidare att nu yttra, men slutar med att rekommendera denna för Sveriges framtid så viktiga sak till det varmaste behjertande.

Häruti instämde herr^{en} *Kilman*.

Herr Jonsson i Hof: Då den talare, som nyss hade ordet, framstälde den frågan, om icke skogshushållningen i vårt land är förtjent af att något göres för att förekomma skogarnes sköfling, så skulle jag deremot från min ståndpunkt vilja framställa följande spörsmål: kan något i denna fråga på lagstiftningsväg göras, som förtjenar att af Riksdagen tagas i betraktande? Svaret härpå tror jag vara frågans kärnpunkt, men icke huruvida något bör göras. Ty om på lagstiftningsväg ej möjlighet förefinnes att komma till rätta med saken, så kan det ju nu icke vara skäl att uppehålla sig vid förslag i sådant syfte. Jag tror derjemte, att mången, som ifrår för denna skogslagstiftning, icke nog satt sig in i, hvad man på detta håll kan göra, utan tagit intryck allt för mycket uteslutande af förhållandena på de orter, der de sett huru det tillgått med skogssköflingen. Man måste dock se saken från en större synpunkt. Det är nemligen gifvet, att en så beskaffad skogslagstiftning, hvarom här är fråga, ytterst skulle gå ut på att minska exporten af trävaror. Men å andra sidan är ett af statshushållningens mest eftersträfvansvärda mål att tillse att ej exporten sjunker, då denna export är af största betydighet för fullgörande af vår betalningsskyldighet till utlandet. Nödigt är således vid frågans bedömande att tillse, i hvilken mån trävaruexporten inverkar på förbrukningen af skog inom vårt land, och det är dervid icke nog att undersöka, huru många 100 standard, som exporteras från de olika utskeppningshamnarne, utan man måste också göra sig reda för, huru mycket det som exporteras utgör af hela förbrukningen af skog i alla dess skilda former. Och befinnes då, att denna export utgör i förhållande till hvad af skogarne, som förbrukas till kol och ved m. m., en obetydlig del af hela förbrukningen, så minskas naturligtvis i samma mån verkan af en lagstiftning i den rigtning, jag nyss omnämnt. För att åskådliggöra dessa förhållanden har jag anskaffat och har här i min hand en tabell, upptagande i hela sin längd alla de trävaror, som årligen exporteras eller förbrukas inom landet och utmärkande med färger de olika sätt, hvarpå skogen förbrukas, samt förhållandet emellan skogsåtgången för olika ändamål. Denna tabell är uppgjord på grund af 1885 års exportförhållanden, kommerskollegii berättelse rörande förbrukning af kol vid jernverken för samma år samt i öfrigt med stöd af två skogstjenstemäns utredningar.

Häraf visar sig att af hela den quantitet, 12,500,000 kubikfamnar, som förbrukats, belöper sig:

för sparrar	90,000	kubikfamnar,
” pitprops	170,000	”
” plank och bräder m. m. för export	1,540,000	”
” kol	2,800,000	”
” byggnads-, slöjd- och stängselvirke	1,100,000	”
samt ” ved till bränsle.....	6,800,000	”

Då man ser detta, måste man ovilkorligen komma till den åsigt, att hvad här förslås i lagstiftningsväg icke kan hafva någon synnerlig betydelse för skogshushållningen, med mindre än man gifver sig in på det kapitlet och säger, att man icke får hafva större rum eller flere spisar än så och så många samt icke får slösa med brasorna. Detta är hufvudsaken, om man vill söka minska skogssköfvingen. Men ingen har ännu velat gifva sig in härpå, utan man håller sig endast till det yttersta målet att söka nedbringa exporten af trävaror. Jag anser att hvad man på lagstiftningens väg kan göra härför, har så försvinnande liten betydelse, att det för närvarande knappast lönar sig att tala derom. Vill man verka för att skogarne skola stå sig och tillföra landet det kapital, som trävaruexporten nu medför, är det sålunda nödvändigt att man i andra riktningar gör hvad man kan för att förbrukningen af dessa så att säga lyxartiklar må minskas, ty dermed slösas nu ofantligt på skogens bekostnad. Kan något i detta afseende vinnas, skulle det hafva verklig betydelse för skogshushållningen; men jag tror icke att man kan göra något i den riktning, som hittills föreslagits.

Jag sluter mig därför till utskottets afstyrkande förslag, till hvilket jag anhåller om bifall.

Herr Andersson i Högkil: En gammal god regel säger, att all lag skall vara sådan, att den tjänar till menige mans bästa. Men motionärens reaktionära förslag, upphöjdt till lag, skulle icke tjena till menige mans bästa, utan till menige mans skada, ty det afser att på ett betänkligt sätt ingripa icke allenast i den enskildes hushållning, utan i den enskildes eganderätt; det afser att upplifva föråldrade lagbestämmelser, som man för länge sedan måst öfvergifva såsom opraktiska och overkställbara; det afser, att vi skulle kasta bort en del af vår frihet och ställa ett stort antal svenska medborgare under godtyckliga myndigheters förmynderskap och husbondevælde.

“Det rätt och skäl icke är, det kan icke heller vara lag; för de skäl, lagen hafver med sig, gillas hon.” Lagutskottet har i sitt betänkande tydligt och klart visat, att motionärens förslag icke har rätt och skäl för sig. Granskar man förslaget, skall man finna, att det samma i många fall är oklart, dunkelt och obestämdt. Följaktligen skulle en sådan lag kunna komma att tolkas himmelsvidt olika af de tusentals kommunala myndigheter, som egde att tillämpa den. Vidare skulle den skänka oss en hel här af nya tjenstemän, hvilkas aflöning de förut tillräckligt betungade kommunerna skulle få den föga efterlängtrade tillfredsställelsen att betala.

Staten bör icke utan yttersta nödtvång ingripa i den enskildes hushållning, och lagutskottets utlåtande, grundadt på uttalanden af Sveriges mest framstående fackmän på skogshushållningens område, ådagalägger att något sådant tvång här icke förefinnes. Skogens bästa skydd är dess insedda värde samt ökad upplysning och ökad välmåga hos folket. Fåfångt skall man genom blotta lagstiftningsåtgärder söka åstadkomma bättre skogshushållning, bättre skogsvård. Vill man genom offentliga åtgärder uppmuntra och befrämja sådan, så bör man

*Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om vården
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om värden
af enskildes
skogar.
(Forts.)

lemnå omsorgen derom åt landstingen och hushållningssällskapen, hvilka bäst äro i tillfälle att kunna bedöma hvad som för hvarje särskild ort kan vara ändamålsenligast och nyttigast.

Herr talman! Jag yrkar bifall till den nu föredragna punkten.

I detta yttrande instämde herrar *Pettersson* i Tjärsta, *Andersson* i Hasselbol, *Olson* i Stensdalen, *Bengtsson* i Boberg, *Olsson* i Kyrkebol och *Bromée*.

Herr Sundberg från Vexjö: Med anledning af de tvenne sista talarnes yttranden vill jag fästa uppmärksamheten på motionens syfte. Här är icke fråga om annat än att sörja för skogsåterväxt efter skedd skogsafverkning, ty herr Fredholm har endast föreslagit, att Riksdagen för sin del ville antaga ordförandens i 1883 års lagutskott, herr Bergströms, i reservation afgifna förslag till "Lag angående skyldighet för enskilde skogsegare i riket, med undantag af Gotlands samt Norr- och Vesterbottens län, att efter afverkning sörja för skogsåterväxt", dock med öfverflyttande på kommun af de åligganden, som annars enligt nämnda förslag skulle tillhöra landsting. För min del kan jag icke finna annat än att denna motion är i högsta måtto behjertansvärd; och jag beklagar högeligen, att lagutskottet icke för sin del behjertat ett så ädelt syfte som det, hvilket föresväfvat motionären. I likhet med talaren från kalmarbänken vill jag derföre varmt förorda bifall till motionärens förslag; och jag grundar detta mitt förord på icke blott egna iakttagelser, utan hufvudsakligen det beslut, som Kronobergs läns landsting fattade år 1875 rörande särskild skogslagstiftning för Kronobergs län. Landstinget ingick ock sagda år till Kongl. Maj:t med förslag till skogslag för länet; men af skäl, som i lagutskottets betänkande finnas angifna, har detta förslag icke lyckats att hos Kongl. Maj:t vinna godkännande. Med föranledande så väl häraf som ock af den omständigheten, att behovet af en lag mot skogssköfving gör sig allt mera märkbart inom skilda delar af vårt land, yrkar jag bifall till motionärens förslag.

Med herr Sundberg förenade sig herrar *De Laval*, *Widström*, *Jönsson* i Mårarp, *Petersson* i Boestad, *Månsson* och *Wieslander*.

Herr Liss Ol. Larsson yttrade: För min del är jag af deras åsigt, som yrkat afslag å motionärens framställning. Jag erkänner det välmenta i motionens syfte, men jag tror icke att man bör gå den föreslagna vägen för att vinna målet, ty derigenom skulle man ställa hvarje skogsegare så att säga under polisuppsigt. En väg, som hellre bör beträdas och som jag anser vara den rätta, är den som beröres i en punkt på sjunde hufvudtiteln, der statsnåtskottet tillstyrkt Riksdagen att bevilja ett anslag af 25,000 kronor till understöd åt de landsting och hushållningssällskap, som vilja anslå medel för befrämjande af skogsodling. Jag tror målet lämpligare vinnes på denna väg än genom att ställa skogsegarne under en polisuppsigt, som dessutom är förenad med oerhörda svårigheter och stora kostnader, om

den skulle hafva någon verkan. Att å andra sidan stifta en lag, som ingen skulle kunna tillämpa, kan jag icke se skulle gagna saken. Jag tror icke ens de, som nu talat varmt för en sådan lag, skulle vara tillfredsställda, om efter ett eller annat års förlopp de tillsatta uppsyningsmännen skulle säga till dem: ni har misshushållat med skogen, och så komma de med hela denna apparat af sakkunnige och gode män, hvilka möjligen kunna hafva den åsigt, att skogsegaren förfarit origtigt, medan deremot han sjelf är öfvertygad om att han främjat skogsvården; men icke för ty får han betala alla omkostnaderna för syneförrättningen, ifall synemännen anse sig böra lägga honom något till last. Nu skulle visserligen landstinget med två tredjedelar af de afgifna rösterna fatta beslut om en sådan lags antagande, men man kan icke säga, att alla landstingsledamöterna äro så sakkunniga, att de kunna bedöma skogsväsendets ställning inom hela det område, för hvilket de skulle bestämma lagen. Jag ber till bevis härpå få nämna att i min hemort var det under åren 1872—1874 dyra arbetslöner och allting steg i pris; bland annat steg vedpriset till 5 å 6 kronor för famnen. Då sade somliga personer, som för öfrigt äro mycket aktningvärda och på andra områden erfarna och kunnige, att detta vore ett bevis på att skogssköfving egt rum och skogsbrist förefans och ville begagna det såsom motiv för att man icke skulle få sälja mera skog. Nu deremot kan veden säljas för tre å fyra kronor, hvilket synes besynnerligt, då man förut påstått att det var skogsbrist. Man reflekterade nemligen icke förut öfver att det var de höga arbetsprisen, som höjt priset på veden. Det vore väl icke riktigt klokt att låta sådana personer afgöra huruvida en dylik lag skulle tillämpas eller icke. Vill Riksdagen åter bevilja ett anslag åt de landsting, som vilja bidraga till skogshushållning, så tror jag det vore den rätta vägen; men skogshushållningen bör icke främjas genom några tvångsåtgärder, såsom motionären föreslagit.

Jag yrkar på grund häraf bifall till utskottets förslag.

I detta anförande instämde herrar *Tysk, Hansson* i Solberga, *Persson* i Heljebol, *Jansson* i Saxhyttan, *Ericson* i Borekulla, *Ersson* i Vestlandaholm, *Carlsson* i Nysäter och *Jonson* i Fröstorp.

Herr vice talmannen *Sven Nilsson*: Det skulle således vara af omtanke för Sveriges framtid som vi skulle antaga en sådan lag som den nu föreslagna. Jag kan för min del icke förstå huru det skulle kunna vara förenligt med omtanke om Sveriges framtid att sätta landets jordegande befolkning under en tvångslag, sådan som denna, eller under myndigheternas uppsyn och tvång. Jag hade trott, att Sveriges framtid vore säkrast tryggad, om man lemnade svenska folket så mycket som möjligt fritt från tvångslagar åtminstone af dylik art som den ifrågasatta. Jag tror det dessutom icke vara rätt att lägga i landstingets hand att bestämma, huru skogshushållning i ett helt län under vissa förhållanden skall ske. För min del vill jag icke hafva landstingen indragna i sådana ekonomiska strider, der den

*Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om vården
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

*Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om värden
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

ena delen af länet skulle stå emot den andra, t. ex. der ena delen af länet är skogs- och den andra slättbygd.

Det är icke särdeles många år, sedan vi i Skåne hade en lagstiftning, visserligen icke alldeles liknande denna, men som i alla fall i vissa delar af provinsen lade tvång på nyttjanderätten öfver skogen, och jag minnes mycket väl, huru mycket arbete och sträfvande det kostade, innan vi blefvo fria från denna lag, som var förhatlig för hvarje jord- och skogsegare, ja, för hvarje annan rättänkande person inom orten. Jag ber därför kammaren förskona åtminstone Skåne från en sådan lag. Det är visserligen mycket lätt att stifta en så konservativ lag som denna, men, mina herrar, det är icke lika lätt att blifva qvitt densamma. Om denna lag nu blefve genomförd, så skulle det säkert icke dröja länge, förr än den skulle framkalla mycket stark opposition inom de flesta orter af vårt land, men det blefve, som sagdt, icke ändå lätt att få den häfd. Om det nu vore så, att ett eller annat län önskade få införd en lagstiftning, som redan på några ställen kommit till stånd, så kan jag icke föreställa mig annat än att dessa län, om de vore eniga, skulle kunna nå sitt mål; men de län, som icke vilja hafva en sådan lagstiftning, böra åtminstone blifva förskonade derifrån. Herr Nils Pettersson kan ju försöka med Kalmar län. Det skall blifva intressant få se, huru många han får med sig der.

Man har sagt, att den föreslagna lagen blott afser att befrämja skogens återväxt, men om man läser igenom förslaget, skall man finna, att det afser icke blott att befrämja detta ändamål, utan också mycket, som kan rubriceras på helt annat sätt. Nu är det visserligen sant att, hur denna kammare än må besluta, frågan i alla händelser för denna gång är fallen, eftersom Första Kammaren godkänt utskottets förslag, men jag tror dock, att Andra Kammaren icke bör genom att bifalla motionärens förslag uttala någon opinionsyttring till fördel för ett så reaktionärt förslag som motionärens. Och det är derföre som jag för min del anholder om bifall till utskottets förslag.

Herrar *Truedsson* och *Nilsson* i Skärhus instämde med herr vice talmannen.

Herr *Petersson* i Runtorp: Jag skall be att med några ord få bemöta ett och annat af hvad som blifvit yttradt, sedan jag förra gången hade ordet.

En ärad talare på norrlandsbänken påstod, att vi, som ifrå för att få någon lag i det syfte motionären föreslagit, endast taga intryck från den ort vi tillhöra och icke hafva någon kännedom om landet i sin helhet. Jag medgifver att detta påstående, hvad mig beträffar, till en viss grad är riktigt. Jag känner till exempel icke det egentliga Norrland så väl, att jag med bestämdhet kan säga, att man deruppe är i behof af en sådan lag. Deremot känner jag temligen väl till Gefleborgs och Kopparbergs län och vet att der visserligen finnes en del trakter, der skogen ännu ser ganska bra ut, men också andra, der man så vanskött skogen, att den dag icke skall vara aflägsen,

då man kommer att behöfva den nu föreslagna lagen äfven der. Jag har äfven varit i Dalsland och kan svara den ärade talaren derifrån, att der icke ser för skönt ut. Skogen är der på sina ställen så spolierad, att en ny skogslagstiftning långt före detta behöfts. Den ärade talaren på elfsborgsbänken nämnde också, att man vid all lagstiftning borde först och främst se till menige mans bästa. Ja, det är nog sant, men det är icke nog att vi tänka på dem, som nu lefva, utan vi måste också tänka på våra efterkommande. Icke kan det kallas att se till menige mans bästa att låta de enskilde få sköta sina skogar hur de vilja och sälja dem blott för att de och deras barn skola få pengar att rusta med, så länge de lefva. Nej, vi måste besinna att vi äro en nation och att våra efterkommande också skola existera. Att döma af ett och annat, som här blifvit yttradt, vill det förefalla mig som om åtskilliga talare icke hade riktigt klart för sig, hvarom frågan egentligen handlar. Jag skall derföre taga mig friheten läsa upp 1:sta paragrafen och något af den 2:dra uti nu föreliggande lagförslag. 1:sta paragrafen lyder: "Enskild jordegare vare pliktig att till skogsbörd bibehålla den egentliga skogsmarken, der den ej odlas till åker eller äng, afstänges till nödig beteshage eller rödjes till byggnadstomt eller för annat likartadt ändamål". Är nu detta för mycket begärdt? I 2:dra paragrafen heter det: "Sker afverkning af skog å mark, som enligt föregående paragraf skall bibehållas till skogsbörd; och lemnas ej fröträd, ungskog eller växande plantor qvar till den mängd och beskaffenhet, att deraf kan vinnas erforderlig återväxt; vare jordens egare skyldig att derom draga försorg" etc. Detta är väl icke heller mera än rätt och billigt. I Norrland behöfver man ju icke vara rädd för denna lag, ty der skulle den ju aldrig behöfva tillämpas. Men att den kan vara till nytta för hvilken trakt som helst af landet lär väl icke kunna förnekas. Jag vet icke hvarför man är så rädd för denna sak. Man talar till exempel om att man icke bör gå in på eganderätten. Ja, i huru många andra fall har man icke gjort det, der saken icke varit af den vikt som här? Jag får till exempel icke fiska med så tätt garn jag vill, men hugga ned all min skog till pitprops, det får jag. Får jag tillgodogöra mig mina produkter efter godtfinnande? Nej, jag skall sälja en del deraf till bränvinsbrännarne, på det att så och så många kannor bränvin blifva tillverkade. Det finnes, som sagdt, en hel mängd fall, då lagstiftningen gör intrång på eganderätten, ehuru saken icke är af den vikt för landet som nu. Men här målar man genast hin håle på väggen. Jag kan icke förstå detta, man talar om att denna lag skulle ställa den enskilde under polisuppsigt. Är det kommunalnämnden som man är så rädd för?

Jag skall icke uppehålla tiden längre utan yrkar rent bifall. Det är möjligt att denna sak icke går nu, men säkert är i alla fall, att något måste göras.

Herr Björkman: Jag har begärt ordet endast för att tillkännagifva, att jag kommer att lemna min röst för utskottets förslag, och för att säga att jag icke kan dela den åsigt, som af min ärade

*Argående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om värden
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

*Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om vården
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

länskamrat till höger om mig uttalats i denna fråga. Det är mycket riktigt, såsom han nämnde, att Kronobergs landsting beslutat en skrifvelse i syfte att få en sådan lag, hvarom nu är fråga, men jag vet också, att flere hundra mindre jordegare, som ega skog inom Kronobergs län, skulle med verklig fasa sett denna lags införande. Jag tror till och med att min ärade vän, herr Nils Petersson i Runtorp, som jag verkligen tror nitälskar mycket för sina medmenniskor, skulle blifva mycket modfäld, om denna lag komme till stånd. Jag skall taga mig friheten läsa upp ett stycke ur 2:dra paragrafen och börja der herr Nils Petersson slutade. "Gör han det ej", heter det, "ege Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet att ej allenast, med utsättande af de åtgärder, som för ändamålet anses erforderliga, vid vite ålägga jordegaren att dessa åtgärder inom viss tid och, der flera års tid der-till fordras, med viss del årligen fullborda, utan ock, om så nödigt pröfvas, ställa den återstående skogen, eller viss del deraf, vid vite under förbud antingen så, att den ej må anlitas för annat än hus-behof, eller ock på det sätt, att träd under vissa dimensioner ej må från egendomen säljas eller bortföras". Så slutar detta moment i 2:dra paragrafen. Huru tro herrarne det skulle taga sig ut, om vi finge en lag, som ålade den fattige hemmansegaren sådana märk-värdiga straffbestämmelser, i synnerhet då vi veta att Konungens befallningshafvande mången gång få ingripa ganska hårdt för att ut-taga de nödiga skatterna. Jag tror icke att den skulle helgas väl-kommen från de skogsbebygda trakterna i allmänhet i vårt land.

Jag har blott velat till protokollet uttala denna min åsigt om den föreslagna lagen och ber för öfrigt att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Stjernspetz: Det förundrar mig visserligen icke, att det kan finnas rätt många personer, som tycka, att man på sina ställen i vårt land går väl hårdt åt skogen och icke visar den omtanke om dess återväxt, som önskligt vore. Förhållandet är nemligen, att i skogstrakter, der det förut saknats lätta kommunikationer och der skogen följaktligen icke haft något egentligt värde, det sedermera der-städes blifvit anlagda jernvägar eller andra kommunikationsmedel, hvarigenom skogen i hast fått ett betydligt ökad värde, så har vanligen en stark skogsspekulation uppstått och trakten mistat sin skog, hvilket slagit de närboende med en viss häpnad. Så var förhållandet i norra delen af Östergötland, då Göta kanal byggdes. Jag har under van-dringar i dessa trakter hört beskrifvas, huru skogsegarne vid den tiden helt och hållet ruinerade sina skogar. Men komma vi dit nu, nära en mansålder derefter, så skola vi finna dessa skogar alldeles utmärkt väl skötta. På samma sätt skall det säkerligen gå i södra Småland och norra Skåne, der ett visst raseri att sköfla skogarne uppstått strax efter jernvägarnes tillkomst, men de, som varit vittne härtill, kunna vara öfvertygade, att inom få år så skola der finnas plantor igen och jernvägarne skola just komma att bidraga till en bättre och omsorgs-fullare vård af skogen för framtiden genom deras ökade värde. I Östergötland och andra trakter känner jag till några stora egendomar,

hvilkas innehafvare under långliga tider ytterligt sparat på sina skogar men så hafva egendomarne slutligen blifvit sålda och de nye egarne hafva på några år huggit ner en stor del af dessa skogar. Den som då hela sin lefnad varit van att se dessa stora träd, skall naturligtvis tycka att det är hemskt, att de så der i en hast försvinna, men om han närmare tänker på saken, skall han finna att skogen redan var öfvermogen och att det således var af största vikt, att de gamla träden höggos ned. Jag har på många ställen sett sådana der gamla skogar, der ungefär hvar fjärde träd varit ruttet och der skogen således varit nästan alldeles förstörd, och ändå har man tyckt det vara så förskräckligt att den blifvit fäld till marken.

*Angående föreslagna lagbestämmelser i fråga om värden af enskildes skogar.
(Forts.)*

Skulle man stifta en lag mot skogsegare, som illa sköta sin skog, så borde man väl också stifta en lag mot jordbrukare, som illa sköta sin jord. Skulle icke staten äfven i detta sistnämnda afseende kunna hafva något att säga och för detta ändamål anse sig berättigad att införa synner m. m.? Det finnes många jordbrukare, som aldrig drifva upp sitt jordbruk till den kultur, som det borde hafva, och detta åstadkommer en mycket stor förlust icke blott för dem sjelfva utan för hela staten eller nationen. Då man nu vill stifta lagar i afseende å skötseln af skogen, vet jag ingenting mera lämpligt och följdriktigt än att snarast möjligt äfven stifta lagar i afseende å skötseln af jordbruket. Jag är visserligen stor vän till så väl våra skogs- som jordbruksingenjörer och rådfrågar dem gerna såsom varande sakkunniga, men jag vill likväl endast hafva att göra med dem som rådgifvare och alldeles icke som husbönder.

För öfrigt vill jag nämna, att det finnes ganska olika åsichter i fråga om skogsodling. För icke så få år sedan fick man veta att det borde vara trakhuggning och att hvartenda träd skulle fällas, och icke nog med det, man skulle hugga ned hvarenda planta, så att icke ens en enbuske finge stå kvar. Men på senare tider har man kommit under fund med, att detta är skadligt för återväxten, emedan de unga plantorna böra skyddas för sol och bläst. Somliga föreskrifva dessutom att man skulle bränna upp riset, andra att det skall ligga kvar. Jag tror derföre att man i afseende på skogsodling icke kommit till några fullt bestämda regler, hvarföre jag tror att det skulle kunna blifva ganska dyrbart för jordegarna att underkasta sig kanske motsägande bestämmelser i afseende på åtgärderna för skogsodling. Det kan väl dessutom icke gerna bestridas, att, om alla enskilda skogar skulle komma under kontroll, detta skulle blifva en mycket dyrbar affär. Äfven om man anser att ändamålet är godt, får man väl lof se till hvart det kan bära hån med kostnad och besvär.

Det finnes dock, mine herrar, en omständighet, hvarpå jag vill fästa kammarens uppmärksamhet, och denna rör förhållandet med våra skogar upp emot sjelfva fjällbygden. Jag vill kalla dessa skogar för fjällskärmar eller snöskärmar. Långt upp emot fjellen hafva skogarne i allmänhet förblifvit orörda, men jag tror att afverkningen nu börjar närma sig äfven dem, och jag fruktar, att om dessa skogsskärmar oförsigtigt nedhuggas, sådant skulle blifva till större men för den kringliggande trakten, likasom jag är oviss om någon återväxt der skulle

*Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om vården
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

kunna ega rum. På sådana ställen skulle jag gerna se att något gjordes, men jag hoppas och tror att Konungens befallningshafvande och landstingen jemte domänstyrelsen skulle kunna hafva något att i detta afseende påminna, ifall det behöfves. Herr talman! Jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Herr Jansson i Krakerud: Det har så mycket talats i denna fråga, att det ej kan vara mycket att tillägga. Jag skall dock be att få säga några ord med anledning af herr Nils Peterssons i Runtorp yttrande.

För så vidt jag fattade honom rätt, tycktes han anse, att det icke varit lämpligt att en sådan lagstiftning som den ifrågasatta införts förut, emedan det varit så dåliga tider, men att det nu kunde gå för sig, emedan vi kommit i så goda ekonomiska omständigheter. Jag vet icke af hvad orsak han ansåg ställningen nu vara så gynsam, men troligtvis var det i anledning af det beslut Riksdagen fattat i afseende å spannmålstullar. För min del är jag af motsatt åsigt. Då Riksdagen höjt priset på lifsförnödenheterna för den del af folket, som hufvudsakligen skall lefva på skogens afkastning, synes det mig som om man icke borde till på köpet ålägga denna samhällsklass att aflöna tillsyningsmän, som skulle vårda dess egna skogar. Jag förstår icke huru dessa skogsegare skola kunna existera, om de på ena sidan få dessa tillsyningsmän, som säga att de icke få lugga mera af skogen och på andra sidan länsmanen, som säger: nu skolen I ut med edra utskylder. Jag vet icke hvad de då skola taga sig till, ty de kunna väl icke åstadkomma medel på annat sätt än att taga de tillgångar, som finnas. Det synes mig derföre, som om påståendet att denna lag skulle vara ganska oskyldig, ej har fog för sig. Den skulle tvärtom åstadkomma en pålaga som skulle blifva odräglig. För öfrigt vet man icke huru många tillsyningsmän skulle komma att tillsättas eller huru stor aflöning de skulle få, men att sådane skulle tillsättas och att de skulle hafva aflöning det vet man. Om det skulle kunna tillsättas en tillsyningsman på hvarje egendom, skulle jag på visst sätt kunna vara med derom, emedan jag tror att det kunde behöfvas. Men då jag icke kan förstå, att detta kan blifva någon möjlighet och då jag icke vill vara med om att tillsätta några nya tjenstemän eller öka de redan befintligas antal, tror jag att man gör bäst i att förena sig med dem, som yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Persson i Stallerhult: Då åtskilliga talare yrkat bifall till motionärens förslag, har jag begärt ordet för att påpeka, att dessa talare knappast tyckas hafva klart för sig hvad motionärens förslag nnehåller.

Motionären föreslår "att Riksdagen för sin del ville antaga ordförändrens i 1883 års lagutskott, herr Bergströms, i reservation afgifna förslag till "Lag angående skyldighet för enskilde skogsegare i riket, med undantag af Gotlands samt Norr- och Vesterbottens län, att efter afverkning sörja för skogsåterväxt", med den förändring i lydelsen, att de åligganden, som der föreslås, skola tillkomma landstinget, måtte

öfverföras på kommunen, hvadan landstingen skulle befrias från alla åtgärder i detta ärende."

Det är således klart, att det icke går för sig att bifalla motionen, sådan den föreligger, utan att en omredigering i så fall måste företagas. Ty nästan i hvarje paragraf af den ifrågasatta lagen talas om landstingen, ehuru det, enligt motionärens förslag, borde stå kommunerna. De som önska bifall till motionärens förslag borde då föreslå en återremiss för att få en sådan omredigering verkställd, att lagen blefve möjlig att antaga.

För öfrigt tror jag att förslaget, om det bifölles, skulle blifva af ingen verkan. Ty få skulle de kommuner blifva, som ginge in på att antaga en lag, som nästan helt och hållet skulle förbjuda dem att afverka sin skog, då behovet sådant kräfde. Om motionären hade föreslagit, att lagen skulle antagas alldeles sådan som den är tryckt i utskottets betänkande, skulle jag tro att saken, åtminstone i det län jag tillhör, kunde vinnas. Ty detta län delas i en skogsbygd och en slättbygd, och som slättbygden är nästan öfvervägande representerad i landstinget, så tror jag att man skulle kunna genomdrifva en sådan här lag för skogsbygden. Men i händelse motionärens förslag skulle vinna framgång, skulle knappast en enda kommun inom skogsbygden, åtminstone inom det län jag tillhör, förmodar jag, antaga denna lag. Ty det vore ju nästan orimligt om en skogsegare ej skulle få behandla sin skog som han för godt finner. Jag tror ej heller att han skall missbruka sin goda rätt i detta fall, och jag anser derföre att utskottet gjort riktigt, då det afstyrkt motionen.

Herr Nils Peterson i Runtorp sade, att det skulle vara farligt att låta de enskilde skogsegarne sköta sin skog såsom de önska, ty då skulle de afverka så mycket, att det icke fans någonting kvar att betala statens skulder med. Det var ett besynnerligt resonement från hans synpunkt, ty han vill ju utjemna ojemna skattebördor. Men på det sätt, som han yttrade, skulle de drygaste skatterna drabba skogsegarne till fördel för dem, som ingen skog ega.

Jag yrkar bifall till lagutskottets afstyrkande hemställan.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad samt herr talmannen gifvit propositioner enligt de gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkten 2.

Herr J. Johnsson i Thorsberg hade inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 15) derom, att Riksdagen för sin del måtte antaga följande ändring i kongl. förordningen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 16 juni 1875:

"Aftal, hvarigenom nyttjanderätt till fast egendom å landet blifvit på viss tid upplåten, må ej gälla öfver femtio år. Dock att, der aftalet afser afverkningsrätt till skog, detta ej må gälla öfver tio år från den dag aftalet slutes.

*Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om värden
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om värden
af enskildes
skogar.
(Forts.)

Aftal om nyttjanderätt till hus och tomt i stad — — — ofvan stadgadt är.“

Med anledning häraf hade utskottet under förevarande punkt hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, det tacktes Kongl. Maj:t låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i gällande bestämmelser om tiden för nyttjanderättsaftals bestånd, att aftal om afverkningsrätt till skog icke må gälla för längre tid än högst tjuo år.

Sedan denna utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Johnsson i Thorsberg: Jag hembär min tack till lagutskottet, för det, motionen blifvit af utskottet beaktad och det berättigade i dess syfte erkänt, och då utskottet icke ansett sig böra formulera en lagförändring utan föredragit en skrifvelse till Kongl. Maj:t, har jag ingenting att deremot invända. Men jag kan deremot icke dela utskottets mening i afseende å innehållet af denna skrifvelse, enär utskottet föreslagit att aftal om afverkningsrätt till skog må gälla för en tid af 20 år, då jag anser att en kortare tid, t. ex. 10 år, skulle vara för det allmänna gagneligare.

Den fråga, som här föreligger, är, såsom utskottet jemväl erinrat, icke ny. Den har pröfvats af en utaf Kongl. Maj:t tillsatt komité för 18 år sedan och af Riksdagen för 14 år sedan. Den s. k. skogskomitén, som afgaf sitt utlåtande den 21 december 1870, yttrade i afseende å denna fråga, att den ansåge "en inskränkning af rättigheten att för viss tid upplåta mark för skogsbruk icke allenast vara af tillståndet inom Norrland rättfärdigad, utan med tvingande skäl påkallad." I öfverensstämmelse med denna åsigt föreslog också komitén "att upplåtelse af afverkningsrätt till skog på viss tid ej måtte få ske för längre tid än högst 10 år. Öfver detta komitébetänkande infordrades dåvarande skogsstyrelsens utlåtande, och har skogsstyrelsen, med erkännande af alla de af komiterade anförda skäl, endast erinrat att med hänsyn dertill att en köpare af skog på viss afverkningstid kunde få vidkännas betydliga kostnader för upprepning af vattendrag o. d., 10 år möjligen kunde anses nog knapp, men ansett att under alla förhållanden tiden ej måtte utsträckas öfver 20 år.

Det förstnämnda komitébetänkandet är vidfogadt Kongl. Maj:ts proposition angående skogsväsendet till 1874 års Riksdag. Och har det utskott, som behandlade denna proposition, på de af skogskomitén anförda skäl, såsom att det ansågs högst oegentligt och orättvist att en hemmansegare berättigades att på så lång tid som 50 år försälja den tillväxande skogen, likasom att ett sådant system skulle, icke allenast undergräfvat allt intresse för jordegaren att vårda sig om skogen, utan jemväl medföra en betänklig rubbning i åtskilliga orters ekonomiska förhållanden, slutligen yttrat: "mot de åsikter, hvilka således blifvit uttalade, har utskottet ej funnit anledning att göra någon erinran. I följd häraf, och då såsom af statsrådsprotokollet framgår, frågan om utarbetande af förslag till förordning angående upplåtelse af afverkningsrätten lär komma att hvila i afbida på den utgång nå-

diga propositionen rörande lagstiftning i afseende på enskilda skogar kommer att hos Riksdagen erhålla“, så fann utskottet sig icke böra tillstyrka Riksdagen att då vidtaga ändringar i detta afseende. De skäl, som blifvit anförda för en lagförändring i motionens syfte, äro således erkända redan för 14 år sedan, men någon åtgärd att bringa rättelse i detta förhållande har ännu icke vidtagits.

Utskottet synes hafva grundat sitt framlagda förslag på nämnda af skogsstyrelsens år 1874 afgifna utlåtande. Men äfven om skogsstyrelsens utlåtande, att tiden 10 år skulle vara något knapp, kunde hafva något berättigande 1874, så lär de numera ej kunna anses giltiga. Vattendragen äro numera allmänt upprepade, åtminstone de vattendrag som äro af någon betydelse, och något hinder för att godtgöra sig skogen under 10 år förefinnes numera icke. Jag ber dessutom att få fästa kammarens särskilda uppmärksamhet derpå, att vare sig en lagstiftning beslutes om afverkningsrättens inskränkning till 10 eller 20 år, så är ett sådant beslut af ringa betydelse under de närmaste 15 å 20 åren. Förhållandet är nemligen det, att större delen af skogarne blifvit försåld på lång afverkningstid, och då en ändrad lagstiftning i detta afseende icke torde rubba ett ingånget af-tal, så är det tydligt, att förändringen icke under närmaste tiden kan blifva af praktisk betydelse. Jag har icke heller med förslaget afsett att kunna i någon mån skydda den mogna skogen. Förslaget kommer i detta afseende för sent. Hade en lagförändring i det af mig angifna syfte beslutats för 20 å 25 år sedan, skulle det hafva medfört ett annat resultat och de ekonomiska förhållanden inom länet skulle då säkerligen varit annorlunda än det nu är; jag har endast afsett i någon mån skydda ungskogen samt hindra, att en jordegare till sina efterkommandes förfång kunna upplåta den tillväxande skogen till den betydliga omfattning, som numera eger rum.

Jag hemställer derför till kammaren, huruvida icke inskränkning i den tid, som utskottet i sitt betänkande föreslagit, borde ändras till 10 år. Man kan visserligen säga att det här endast är fråga om ett skrifvelseförslag, och att Kongl. Maj:t oberoende af skrifvelsens innehåll i detta afseende kan framlägga det förslag, som må vara ändamålsenligt och tillgodose alla intressen, likasom att Riksdagen, då frågan återkommer, är oförhindrad att fatta beslut efter sig då förestående omständigheterna. Men då Riksdagen aflåter skrifvelse till Kongl. Maj:t i en så viktig fråga som den föreliggande, torde det vara nödigt att äfven uttala den mening och angifva den riktning, i hvilken Riksdagen anser att förslaget bör gå. Herr talman, jag ber derför att få yrka bifall till utskottets förslag med den ändring att orden ”högst tjugu år“ utgå och att i stället insättas orden ”högst 10 år.“

Herr F a r u p: Ehuru jag kan instämma i ganska mycket af hvad den föregående talaren yttrade, nödgas jag likväl, fastän med synnerlig motvilja, yrka afslag icke blott å utskottets, utan äfven på motionärens förslag och jag skall tillåta mig att i korthet anföra mina skäl. Om dessa 20 år för 30 år tillbaka blifvit satta i stället för de 50 år, som hittills tillämpats i afseende å upplåtande af afverkningsrätten å annans

*Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om värden
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

*Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om vården
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

skogsmark, skulle det utan tvifvel verkat till stor välsignelse för landet. Den gången voro förhållandena, under hvilka skogsafverkning på annans mark i allmänhet kunde verkställas, helt annorlunda. Afverkningen pågick ej i den skala och kunde ej forceras till den grad som nu. Men under de 30 år jag nämde har afverkningsrätten på 50 år visat sig högst olycksbringande. Det är icke nog med att större delen af de norrländske jordegarna afhändt sig afverkningsrätten till sina skogar för dessa 50 år eller på kortare tid, hvarefter de råkade i ett ekonomiskt betryck genom verkningarna af de olyckliga afverkningskontrakten, fast desse visserligen skapade en riklig penningtillgång för en kort tid, men de ändrade förhållandena i dessa orter, efter att jordegarna icke längre rådde om sina egor, gjorde ställningen olidlig och nödstäld, ja, i somliga trakter — t. ex. i det kommitentskap jag har äran representera — så nödstäld, att det ena hemmanet efter det andra har öfvergått med full eganderätt till afverkningsinnehafvaren, och det finnes socknar, der endast en liten del återstår som själfegande. Hade de icke funnits, dessa afverkningskontrakt på 50 år, skulle sådant säkerligen ej inträffat. Nu kan afverkningen drifvas vida mera par force och återstående skogar afverkas med lätthet, så att det icke alls är antagligt, att om tiden inskränktes till 20 år, det skulle verka till den ringaste förbättring mot hvad de 50 åren hafva verkat förut. Det kan icke vara skäl att antaga detta, ty 20 år är en tid, som är så långt fram i tiden, att man derunder kan hinna att nästan öfverallt göra table rase.

Motionärens förslag är så mycket mindre ändamålsenligt som han icke vill göra någon inskränkning i dimensionerna. Detta är den väsentligaste orsaken, hvarför jag hemställer om afslag å hans motion. Det har sin rättighet, då han framhöll att utskottet för sin ökning af den af honom föreslagna maximitiden från 10 till 20 år åberopat sig å skogskomiténs utlåtande, att detta utlåtande nu måste anses föråldradt. Skogskomitén fans 1870, men förhållanden 1870 voro helt annorlunda än nu. Utskottet har vidare stödt sig vid skogsstyrelsens utlåtande med anledning af det resultat, hvartill samma skogskomité kommit, deruti skogsstyrelsen finner 10 år vara för litet och 20 år lämpligare. Men äfven detta utlåtande är föråldradt, ty det kom för mer än 14 år sedan och ville man nu fråga skogsstyrelsen, skulle man utan tvifvel få höra en helt annan åsigt. Jag har tillåtit mig hemta några upplysningar om de vilkor, på hvilka domänstyrelsen nu brukar upplåta skog, och dessa upplysningar stämma ingalunda öfverens med hvad utskottet här åberopat sig på, då, såsom jag nyss hörde, tiden, för hvilken en sådan rätt öfverlåtes, ej brukar öfverstiga 12 år, och sannolikt kommer tiden att ytterligare inskränkas. Dertill kommer såsom ett väsentligt tillägg bestämmelsen att hvarje träd skall utstämplas. Det är oviljan mot dessa gamle skogskontrakt på 50 år, som utan tvifvel gjort att denna motion framkommit. Enligt hvad man af tidningarna ofta varit i tillfälle att se, har i de norra trakterna hållits en hel mängd möten för att öfverlägga om hvad som borde vidtagas för skyddande af vår skog. Nästan alla dessa möten hafva kommit till det resultat att dessa afverkningskontrakt varit orsaken till att sko-

garne i Norrland i stället för att bringa välsignelse verkat sådana olyckor, i det hela skogssocknar gått öfver till afverkningsbolag, som köpt både skog och jord. De hafva skapat nära nog ett Irland i de trakter, der jag bor, ty det är klart att icke köpa bolagen hemmanen för att drifva jordbruk, utan för att afverka skogen, och egarne bosätta sig aldrig der, utan komma nog fortfarande att bo på olika ställen i landet — och nästan alltid i de större städerna. Alldeles som i Irland. De 20 år, som lagutskottet nu föreslagit, skulle alltså, såsom jag sagt, icke komma att verka den ringaste förbättring. Så snart jordegaren fränskrifvit sig rätten att vara herre öfver sin skog — och klart är, att då nöd och penningbrist ligga öfver honom, han är ganska lätt att locka till dessa olyckliga kontrakt — så är han inne på den väg, der det är omöjligt att skydda skogen. Då kommer den osunda spekulation till stånd för att köpa skogen och sedan den är borta, är ock all trefnad borta för egaren och han kan icke rätt sköta sitt hemman. Jag har tvenne gånger motionerat här i kammarerna i den riktning att få en inskränkning af dimensionerna och tiden och äfven skogskomitén och skogsstyrelsen ha hemställt om en inskränkning, men alldenstund motionären ej vill gå in på någon inskränkning af dimensionerna vid upprättandet af nu ifrågavarande skogsafverkningskontrakter genom lagbestämmelser, nödgas jag rösta icke blott mot utskottet, utan äfven mot motionen. Det är klart, att äfven om motionen skulle gå igenom, så komme en bestämmelse att fastspikas, sannolikt för en längre tid, som skulle lägga stora hinder i vägen för de nödiga reformer, som måste komma, om vi skola tänka på att på denna väg skydda skogarne i jordegarnes händer. På dessa skäl yrkar jag afslag å såväl utskottets som motionärens förslag.

*Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om värden
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Herr Nyström: Då jag haft tillfälle att något litet inom utskottet följa med ärendets behandling och äfven har någon erfarenhet om sådana här skogskontrakt, skall jag be att få i största korthet framhålla två synpunkter, som jag tror i denna fråga vara viktiga. Den ena är den, att lagstiftningen bör ställas så, att det icke går för sig att taga två skördar på den till afverkning upplåtna skogsmarken. Den andra är den, att jorden, sedan första afverkningen skett, bör återgå till sin egare. Jag tror att det är af största vikt vid en lagstiftning att framhålla dessa regler, i synnerhet den första. Det är alldeles uppenbart att, om redan under de två första åren afverkning af ståndskog sker och om kontrakten äro alltför långa, såsom utan tvifvel de på 50 år äro, så har mot kontraktstidens slut uppvuxit en ny skogs-generation — visserligen af olika värde, beroende på olika breddgrader — men hvilken dock naturligtvis frestar till ny afverkning. Denna nya afverkning är så mycket mindre att tillråda, som vinsten för den, som afverkar, är ringa, men förlusten för den, som skall tilltråda den kalhuggna marken, är ofantligt stor. Jag minnes särskildt ett sådant fall, der det förflutit så pass lång tid, sedan den gamla skogen afverkades, att det hunnit uppväxa en mycket vacker så kallad storskog, som då naturligtvis var innehafvarens och icke egarens egendom. Det är då alldeles uppenbart att, om denne innehafvare nu hade afverkat

*Angående
föreslagna
lugbestäm-
melser i fråga
om värden
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

den uppblomstrande tall- och granskogen till en höjd af kanske 4 å 5 fot, skulle han hafva vunnit rent obetydligt i peuningar, men lemnat efter sig en fullkomligt kalhuggen mark, som för frambringandet af en ny skogsskörd vore högst illa medfaren. Ty det är notoriskt och förklarligt af rent botaniska skäl, att på en mark, som blifvit två gånger sköfjad, det är ytterst svårt att få skogsväxten åter till stånd, till följd deraf att marken är öfvervuxen med ris och snart blir en ödemark. Jag upprepar det ännu en gång att vinsten för innehafvaren icke står i förhållande till förlusten för egaren, som annars skulle haft en med frodiga skogsplanter bevuxen mark att tillträda. Det är därför en dålig hushållning att ställa så till, att man kan taga två skördar under samma afverkningstid. Och ju förr skogen kan återvända till sin egares disposition, desto förr kan det bli återplantering och desto förr kan marken få vederbörlig skötsel för frambringande af ny skog. Har man nu dessa tvenne grundsatser klara för sig och sedan frågar sig hur lång afverkningstiden bör bestämmas, så måste svaret blifva, att detta ställer sig olika på olika breddgrader, och det beror på huru långt skogen har hunnit. På en trakt kan det vara nog med 10 år, på en annan kan erfordras 20 år och på en tredje kanske 30 år. I detta hänseende skulle jag, om jag finge döma efter de trakter, som min erfarenhet omfattar, vara mest böjd för motionärens åsigt, ty redan på 20 år skulle der en sådan återväxt kunna ifrågakomma, som frestade till för tidig afverkning. I sydligare trakter vore kanske en kortare tid, måhända 10 år, önskvärd, men jag vågar dock icke framställa ett sådant yrkande. Om lagen skall göras allmängiltig för hela vårt land, så måste man taga särskild hänsyn till Norrland med dess kostbara upprepningar och flottleder, hvilka torde vara för dyrbara att anses kunna hinna amorteras på så kort tid som 10 år. Under sådana förhållanden synes mig lämpligt att inskränka tiden från de alldeles absurda 50 åren till 20 år. Och får jag således, oaktadt, om jag skulle gå efter min ringa personliga erfarenhet, jag helst skulle önska en kortare tid, dock af farhåga för att en sådan åtgärd måhända för större delen af vårt land skulle visa sig ofördelaktig, tillstyrka bifall till hvad utskottet föreslagit.

Herr Jonsson i Myre: Herr talman! Jag kan icke dela herr Farups åsigt derutinnan att bibehålla de nuvarande bestämmelserna om en afverkningstid på 50 år och att vi skulle kullkasta motionärens förslag därför, att det ej innehåller några bestämmelser om dimensionerna. Jag för min del anser motionärens förslag tillfredsställande, då han utgår från en tid af 10 år. Det är en väsentlig skilnad mellan 10 år och nuvarande bestämmelser, 50 år, och hvad dimensionerna beträffar, så bruka i de kontrakt jag känner till från min hemort i de flesta fall göras förbehåll om dimensionerna och säljaren alltid i kontrakten låter föreskrifva vissa dimensioner. Tiden är deremot som sagdt alldeles för lång och 10 år vore på sin plats. För min del anser jag, att i en skogsbygd för de hemman, som till största delen bestå af skogsmark, skogen för de samma utgör hemmanets förnämsta gröda. Och säljer man bort denna gröda för 50 år, säljer

man bort den på allt för lång tid, då 50 år utgöra flere generationer, men 10 år ligga deremot inom den tidgräns, säljaren inncnar hemmanet, hvarifrån afverkningsrätten af skogen öfverlättes, och inom hvilken tid han utan att gå efterkommande i förväg kan upplåta skogen till afverkning, och utan att derför sälja bort grödan för efterträdaren. Jag förenar mig med motionären om hans förslag att inskränka tiden för afverkningsrätt af köpt skog från annans mark till 10 år.

*Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om värden af
enskildes
skogar.
(Forts.)*

Herr Lilienberg: Jag har mycken aktning för herr Farups kännedom om de norrländska förhållandena, men det förefaller mig som om hans anförande nära nog vore ett försvar för utskottets förslag, dock att han ansåg att tiden för afverkningen skulle bestämmas kortare. Man skall väl i alla fall vinna något med den bestämmelse, som nu är föreslagen till antagande. Det är väl sant, att så väl norrländska skogskomitén som skogsstyrelsen i sitt utlåtande öfver komiténs förslag ansågo, att jemte inskränkning i tiden för afverkningsrätten äfven minimidimensioner för virket borde fastställas. Men det gjordes då väsendtliga invändningar mot detta förslag; och dåvarande chefen för finansdepartementet ansåg att det i stället borde vara innehafvarnes skyldighet att mot slutet af afverkningstiden bereda återväxt af skogen. Men vare sig man anser det ena eller andra nödvändigt, är Kongl. Maj:t oförhindrad att derom meddela stadganden, då han skall lagstifta i ämnet.

Jag vill vända mig till motionären med en hemställan till honom, om det är skäl att åstadkomma en splittring genom den förändring som af honom nu föreslagits. Första Kammaren har ju antagit utskottets förslag, hvilket går ut på att afverkningsrätten skulle bestämmas till *högst* 20 år. Således har Kongl. Maj:t frihet att bestämma ett lägre tidsmått, om han så finner för godt.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Schöning: Den värde talaren från Herjeådalen har sagt att dessa 50 års kontrakt gjort befolkningen i hans hemtrakt till irländare, och att förhållandena derstädes blifvit likadana som i Irland. Jag vill icke motsäga honom att så är, men jag tror att Irland fans der förut, innan dessa skogskontrakt ingingos. Men hvad som är säkert, det är att när de stora bolagen, som köpte in skog vid Ljusne elf, inköpte den för en spottstyfver, så förtjente de icke så mycket på dessa skogar, som de gjort på de senare köpen. Ty afverkningen kostade enormt, och dessutom nedlades kolossala summor på anläggandet af flottleder. När man nemligen tänker sig en flottning på 30 mil, och att man genom långa sjöar byggt ledningar samt företagit sig en mängd andra dyrbara bygnader, så kan man förstå hvilka summor ordnandet af dessa flottleder kostat. De 50 års långa kontrakten hafva väl fört mycket ondt med sig, men det kan heller icke förnekas, att de jemväl medfört åtskilligt godt. Det är visst sant att många utaf dessa smärre jordlägenheter, som hade mycken skog, öfvergått till dem som haft sig skogen öfverlåten på 50 år. Men jag får dock säga att förhållandena blifvit mycket olika mot för 50 år sedan.

*Angående
förelag
lagbestäm-
melser i fråga
om värden af
enskildes
skogar.
(Forts.)*

Många skogsegendomar hafva numera af de stora bolagen blifvit uppodlade och detta icke blott vid kusten utan emellan denna och Herjeådalen; så att ända till 20 mil från Ljusnans utlopp hafva patriotiska bolag gjort stora farmer, som varit befolkningen der i trakten till stor nytta.

Att motionären i sin välmenande motion velat inskränkning i den 50-åriga afverkningsrätten är riktigt, men jag vill fästa uppmärksamheten derpå, att vid allt aftal finnes en köpare och en säljare, och herrarne skola icke tro, att det med vår allmoge är någon lätt sak att få skogskontrakt till stånd, som äro uppgjorda på längre tid än tio år. De fleste äro på fem år, och det finnes sådana till och med på två år. Naturliga förhållanden kunna då göra, att man icke under denna korta tid kan få ut den skog, man vill och behöfver. Jag får då säga, att, hvad dimensionerna beträffar, hvilket en talare på stockholmsbänken vidrörde, då han talade om, hvad som skulle komma att inträffa, i fall man gjorde två afverkningar under kontraktstiden, så plägar man icke flotta storvirke efter Ljusnan. Visserligen flottas lägre dimensioner, men det är icke af någon betydelse mot den mängd öfvermoget timmer som ännu flottas. Jag tror, att herr talmannen också har sig detta förhållande bekant.

Jag vill icke göra något annat yrkande än om bifall till utskottets förslag. Det synes mig, som om den medelväg, utskottet föreslagit, vore fullt behjertansvärd och betryggande för alla parter.

Herr Jansson i Krakerud: Jag ber att få nämna, att den motive-ring, som framstälts af en talare på stockholmsbänken, syntes mig i mångt och mycket vara behjertansvärd. Efter honom uppträdde en talare på norrlandsbänken och förmenade, att skogsafverkning vore att betrakta såsom en skörd. Detta anser jag också vara mycket riktigt, men då får man väl också tänka efter, huruvida det kan vara klokt att afverka denna skörd på tio år, då man icke kan få något i stället förr än efter 50 år. Det kan vara sant, att det kan synas, som om detta inverkade skadligt på skogsafverkningen, men om man inskränkte kontraktstiden till tio eller tjugو år, skulle detta komma att inverka ännu mera skadligt. För den värdefulla skogen är det väl nödvändigt att söka få så mycket betaldt som möjligt, men om man deremot i lag säger, att alla, som köpa skog, skola ovilkorligen afverka denna skog på tio år, synes mig som om det härigenom skulle blifva betydlig öfverproduktion i landet och när sådant inträffar, faller ju också varan i pris. Jag tror icke, att det vore klokt att inskränka afverkningstiden till vare sig tjugو eller tio år. Det kunde ju då hända, att köpare, som tillhandlat sig många och stora skogs-trakter, till följd af sedan år efter år inträffade dåliga konjunkturer, såge sig tvungna att forcera afverkningen på sin skog. För min del kan jag icke finna, att ett sådant tillvägagående vore en rätt hushållning med statens skogar. Om de, som köpa skogar, finge afverka eller sälja efter omständigheterna, när de få bäst betaldt för varan, synes mig detta vara en bättre hushållning. Jag tror derföre, att herr Farups förslag är det mest lämpliga, ty, om man ville inskränka

dimensionerna något, behöfde man icke frukta för att icke få igen skörden på femtio år. Dessutom tror jag heller icke, att om en sådan lag som utskottet föreslagit blefve antagen, det vore till fördel för de hemmansegare, som behöfde sälja sin skog i klump, ty om man vet, att man enligt lagen skulle nödgas afverka densamma på tio år för att deraf få någon nytta, är det helt naturligt, att man måste betala så litet som möjligt för skogen.

På grund häraf förenar jag mig med herr Farup derom, att något bör göras i det afseende han påpekat.

Herr Liss Ol. Larsson: Jag har under diskussionen i detta ämne icke hört något yrkande framställas, som jag för min del skulle vilja vara med om. Jag gillar den riktning, hvori motionen likasom utskottets förslag gått, men jag har hört sägas, att man inom utskottet varit oviss om hvilken tid borde föreslås. Så mycket vet jag, att den tid, man nu har, är för lång och derför bör inskränkas högst betydligt, men, oaktadt jag tillhör en ort, hvori dylika kontrakt uppgjorts i hundra- ja, tusental, har jag mycket svårt att bestämma mig för hvad som är det rätta i fråga om årantalet. Den ena yrkade på tio år, den andra på tjugu. Somliga anse att femtio år är lämpligast. Slutligen tycka några att tio år är *för mycket*. Efter allt detta synes det mig, att det hade varit lämpligare, om utskottet endast föreslagit en skrifvelse till Kongl. Maj:t, hvori Riksdagen skulle begära, det täcktes Kongl. Maj:t låta utreda och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i gällande bestämmelser om tiden för dylika nyttjanderättsaftals bestånd, att denna måtte väsentligen inskränkas, utan att hafva på förhand bundit Kongl. Maj:t vid vissa år. Det är naturligt, att, innan Kongl. Maj:t kommer in till Riksdagen med något förslag i ämnet, skall saken hafva varit föremål för en grundlig utredning, och det skulle då också kunna hända, att en sådan utredning gifver vid handen att en annan tidsperiod är lämpligare än den utskottet nu föreslagit. Under sådana omständigheter vet jag, som sagdt, icke hvarför man redan på förhand skulle binda Kongl. Maj:t vid ett visst antal år, synnerligast som det inom denna kammare finnes flere ledamöter än jag, som icke ega absolut visshet om det ifrågavarande årantalet, utan behöfva grunda sitt omdöme härutinnan på en utförligare utredning af frågan än den som nu föreligger.

Nu vet jag knappast, om jag vågar framställa något yrkande, men jag skall likväl göra det, ty då mitt förslag i någon mån afviker från det beslut, som fattats i Första Kammaren, så blir det utskottets skyldighet att sammanjemka båda kamrarnes beslut i frågan, och detta blir nog icke svårt. Det är ju allas vår önskan, att hvarje lagstiftningsåtgärd skall föregås af en grundlig utredning. Jag yrkar derför bifall till utskottets förslag med den ändring, jag nyss tog mig friheten föreslå.

Herr Pehrson i Törneryd: Till alla delar får jag instämma i hvad lagutskottets vice ordförande yttrat i denna fråga, och jag skulle icke hafva begärt ordet, om jag icke ansett mig böra något bemöta herr Liss Olof Larsons yrkande, att orden "högst 20 år" i betänkan-

*Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om värden af
enskildes
skogar.
(Forts.)*

*Angående
föreslagna
lagbestäm-
melser i fråga
om värden af
enskildes
skogar.
(Forts.)*

det borde utgå och att Riksdagen endast måtte uttala den önskan att ifrågavarande slags aftal "må till tiden väsentligt inskränkas". Af hans anförande har icke framgått något annat, än att han i likhet med många andra är af den meningen, att en inskränkning i den tid af 50 år, som nu är medgifven vid upprättande af kontrakt om nyttjanderätt till skog, är af behovet påkallad. Utskottet föreslår också nu en väsentlig inskränkning med orden "högst tjugu år", och det synes mig, som om den ärade talaren borde kunnat vara lika belåten med detta uttryck som med sitt eget, såvida han icke anser, att utskottet för mycket begränsat tiden för sådana kontrakts gällande kraft. Skälet hvarföre utskottet icke vågade göra någon framställning om begränsning af virkets dimensioner, var — åtminstone var det för mig bestämmande — att man fruktade att, i händelse sådan begränsning föreslagits, i synnerhet af den omfattning herr Farup yrkat, frågan skulle falla. Första Kammaren har nu bifallit förslaget, sådant det föreligger, och vore det då icke bäst att Andra Kammaren, om den vill hafva något åtgjordt i frågan i år, fattade samma beslut? Det är på grund af hvad jag nu i största korthet anført, som jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Häruti instämde Herrar *Wikstén* och *Smedberg*.

Herr Farup: Jag ber om ursäkt, att jag ännu en gång begär att få yttra några ord. Det torde vara bekant för en stor del af denna kammares ledamöter, åtminstone för de äldre af dem, att skälet, hvarför så väl Norrbottenslagen som Vesterbottenslagen så att säga stormade sig fram, var just det olyckliga förhållandet, att på de flesta ställen nyttjanderätt till skog upplåtits på 50 år utan förbehåll om några dimensioner. Denna upplysning har också under förhandlingarne lemnats af representanter inom kammaren från Norrbottens och Vesterbottens län. Och då sådana kontrakt inom dessa län verka med nödvändighet på detta olyckliga sätt, måste vi väl erkänna, att något bör göras för att hindra uppkomsten af dessa kontrakt på 50 år utan inskränkning i dimensionerna. Jag har sett dessa förhållanden med mina egna ögon, och det har förorsakat mig smärta och grämlse. Men då jag nog ser att jag har ringa utsigt att kunna göra mig hörd af kammaren, och en afverkningstid af högst 10 år i alla fall vore ett steg framåt i rätta riktningen, så vill jag återkalla mitt yrkande om afslag och instämma i motionärens hemställan om bifall till utskottets förslag med den ändring, att deruti orden 20 år utbytas med 10 år.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad. Efter det herr talmannen gifvit proposition å hvart och ett af de yrkanden, som återstodo, bifölls utskottets hemställan.

§ 2.

*Om ändring
i konkurs-
lagen.*

I ordningen förekom härnäst lagutskottets memorial n:o 30, i anledning af Andra Kammarens återremiss af 2:dra punkten i ut-

skottets utlåtande n:o 22 öfver väckta motioner om ändringar i konkurslagen den 18 september 1862.

I andra punkten af lagutskottets utlåtande n:o 22, i anledning af väckta motioner om ändringar i konkurslagen den 18 september 1862, hade utskottet hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till ändring i gällande konkurslag, i syfte att medelst bestämda föreskrifter i afseende å arfvodet för konkursbos förvaltning förekomma, att samma arfvode kan uppdrifvas till oskäligt belopp.

Andra Kammaren hade till utskottet återförvisat ifrågavarande punkt af utlåtandet; hvaremot Första Kammaren godkänt utskottets deri gjorda hemställan; och hemställde nu utskottet, att Andra Kam-maren behagade i frågan fatta beslut.

Ordet lemnades åt

Herr Lilienberg, som yttrade: Herr talman! Mine herrar! Som herrarne torde erinra sig, föreslog utskottet i sitt betänkande, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till ändring i gällande konkurslag i syfte att medelst bestämda föreskrifter i afseende å arfvodet för konkursbos förvaltning förekomma, att samma arfvode kan uppdrifvas till oskäligt belopp. Utskottet grundade sitt förslag väsentligen på den motion, som i Första Kammaren blifvit väckt af herr Boström, och som gick ut på att åstadkomma en ned-sättning i arfvodet genom att bestämma det till vissa procent af köpe-skillingen för den förvaltade egendomen. Utskottet anförde äfven andra sätt att ordna frågan, men förordandet af herr Boströms motion var dock hufvudsaken. Utskottet yttrade: "Hufvudtanken i detta förslag synes vara förtjent af lagstiftarens uppmärksamhet, om ock detaljbestämmelserna lemna rum för anmärkningar, särskildt med hän-syn till desammas lämplighet i de fall, då konkurs blifvit genom för-likning eller ackord nedlagd. Man kan visserligen mot förslaget erinra, att arbetet och omtanken icke alltid stå i ett direkt förhållande till de förvaltade beloppens storlek; men de oegentligheter, som derigenom kunna uppstå, torde åtminstone för rättens ombudsman, hvilken ju vanligen innehar samma uppdrag i flere konkurser, utjemnas genom olika förhållanden i de olika konkurserna. Utskottet anser således att detta förslag anvisar den rigtning, hvari man för den föreliggande frågans lösning bör gå."

Under den diskussion, som förekom vid frågans behandling i denna kammare, förordade ingen enda herr Boströms förslag till frå-gans lösning, utan man yrkade i allmänhet, att förvaltningskostnaden skulle nedbringas derigenom, att rättens ombudsmans arfvode skildes från sysslomännens och alltid skulle till sitt belopp bestämmas af domstolen. En och annan yrkade äfven, att sysslomännens arfvoden skulle i alla händelser underställas domstolens pröfning. Kammaren återförvisade härefter ifrågavarande punkt af utlåtande till utskottet. Nu åligger det kammaren att fatta beslut och detta kan ske på flere

*Om ändring
i konkurs-
lagen.
(Forts.)*

*Om ändring
i konkurs-
lagen.
(Forts.)*

sätt. Jag hade i samråd med några kamrater inom utskottet tänkt, att kammaren kunde besluta en motivering och derpå grundad skrifvelse till Kongl. Maj:t i frågan, hvarefter det ålåg utskottet att sammanjemka detta beslut med det, som fattats i Första Kammaren, hvilken som bekant godkänt lagutskottets förslag. Jag ber nu att få uppläsa detta förslag till motivering och beslut.

Enligt 67 § konkurslagen ega borgenärerna sjelfva bestämma arfvodet för konkursboets förvaltning. Om någon borgenär eller gäldenären anser det bestämda arfvodet för högt, pröfvas detsamma af domstolen. Genom erfarenheten är ådagalagdt, att dessa föreskrifter icke innefatta tillräckligt korrektiv mot arfvodets uppdrifvande till oskäligt belopp. Syssломännen äro nästan alltid sjelfva fordringsegare, ofta de, som hafva största fordringarne, och kunna med lätthet skaffa sig så många fullmagter, att de bestämma beslutet. Rättens ombudsman åter har i följd af föreskriften, att hans arfvode i regel skall utgöra en tredjedel af hela arfvodet för konkursförvaltningen, ett gemensamt intresse med syssломännen, hvilket möjligen afhåller honom från att verka för arfvodets nedsättande. Är ett borgenärsbeslut en gång åvägabragt, förefaller det en enskild borgenär motbjudande och besvärligt att klaga deröfver, och gäldenären befinner sig väl oftast i en så grannlaga ställning till syssломännen, att han icke vill inlåta sig på en sådan åtgärd.

Till förekommande af arfvodets oskäliga uppdrifvande lär det således vara nödigt att vidtaga någon ändring i konkurslagens föreskrifter. I sådant afseende har blifvit föreslaget, att arfvodet för konkursförvaltningen skulle utgå i visst förhållande till försäljningssumman för konkursboets egendom med någon olikhet i beräkningen för fast och lös egendom samt med sådan begränsning, att arfvodet icke i något fall skulle få uppgå till högre belopp än 5,000 kronor.

Man kan emot detta förslag erinra, att arbetet och omtanken med konkursförvaltningen icke alltid stå i ett direkt förhållande till de förvaltrade beloppens storlek, och redan genom konkurslagens nuvarande lydelse är ju öppet lemnadt att bestämma arfvodet till visst för hundrade. Lämpligare synes det vara att, derest institutionen rättens ombudsman, om hvars upphäfvande förslag ofta blifvit framställda, kommer att fortfarande ega bestånd, arfvodet bestämmas särskildt för rättens ombudsman och särskildt för gode männen och syssломännen samt att borgenärernas beslut om det förra alltid af gode männen eller syssломännen underställes domstolens pröfning. Det skulle dervid åligga domstolen att tillse, att detta arfvode icke utginge till högre belopp, än som kunde anses motsvara resekostnad och dagtraktamente för beivrande af borgenärsammanträden jemte skälig ersättning för det arbete, de enligt konkurslagen rättens ombudsman åliggande bestyr komma att kräva.

Då emellertid en lagstiftningsåtgärd uti ifrågavarande syfte bäst torde kunna vinnas genom att hos Kongl. Maj:t anhålla om framläggande af förslag dertill, beslutes att Riksdagen i skrifvelse anhåller, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till ändring i gällande konkurslag i syfte att förekomma att

arfvode för förvaltning af konkursbo kan uppdrivas till oskäligt belopp.

Sjelfva skrifvelseförslaget öfverensstämmer, som herrarne finna, temligen nära med det som lagutskottet föreslog. Detta är det förslag jag velat framlägga, men ett annat sätt vore, att kammaren bifölle utskottets förslag, men med ogillande af motiveringen, för så vidt den innefattar ett godkännande af herr Boströms förslag i ämnet.

*Om ändring
i konkurs-
lagen.
(Forts.)*

Herr vice talmannen Sven Nilsson: Jag förstår icke, hvad som hindrar kammaren att antaga den motivering, som den siste talaren uppläste, och bifalla utskottets förslag, sådant det förra gången förelåg. Mig synes, som om denna motivering väl passar för det förslag som utskottet framställt, hvaremot jag icke förstår den ändring till beslut i frågan, som den siste talaren påyrkat. Enligt min mening är det ingen skilnad mellan hans förslag och utskottets. Kammaren kan därför gerna godkänna den motivering, som nu är föreslagen och på samma gång utskottets förslag, ty då behöfdes blott en sammanjemkning ske med afseende å motiveringen, och skulle en sådan sammanjemkning icke godkännas af kamrarna, kommer skrifvelsen i alla fall afgå till regeringen utan motivering, och då regeringen finge genom protokollen taga reda på motiven, och hvad som yttrats i frågan. Det behöfde således icke ske någon sammanjemkning i fråga om sjelfva beslutet, hvarigenom vi undginge risken att frågan skulle falla, hvilket naturligtvis blefve följden, om en sådan sammanjemkning icke blefve godkänd.

Jag hemställer därför att kammaren måtte antaga lagutskottets förslag så, som det blifvit framställt i dess förra betänkande, med godkännande af den motivering, vice ordföranden i lagutskottet nu föreslagit.

Herr Lilienberg: Jag har ingenting emot, att kammaren fattar sitt beslut i den riktning, herr vice talmannen föreslagit. Skilnaden mellan mitt förslag och utskottets är, som herr vice talmannen anmärkte, obetydlig. I lagutskottets förslag förekommer sålunda uttrycket "bestämda föreskrifter" i afseende å arfvode för konkursbos förvaltning, hvilket ju är ett oegentligt uttryck, då föreskrifter väl alltid böra vara bestämda. Det är emellertid en oväsentlig sak och jag är nöjd om kammaren fattar det beslut jag nyss nämnde.

Herr Månsson: Då jag finner den motivering, som här upplästs af vice ordföranden i lagutskottet vara i hufvudsak öfverensstämmande med de uttalanden, som här fälles, då frågan var på tal, ber jag få yrka bifall till samma motivering och är det mig likgiltigt, hvilken af de båda klämmanne som antages.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad och efter af herr talmannen i sådant afseende gifven proposition, biföll kammaren utskottets i 2:a punkten af dess utlåtande n:o 22 gjorda hemställan, men ogillade utskottets dervid använda motivering, och antog i stället för

sin del den af herr Lilienberg i hans ofvan intagna anförande föreslagna motivering.

§ 3.

Föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 31, i anledning af väckt motion om tillägg till 31 § legostadgan.

Herr N. Åkesson hade i sin berörda, inom Andra Kammaren väckta motion, n:o 36, föreslagit ett tillägg till förenämnda lagrum af följande lydelse:

„Tio procent af den betingade kontanta lönen skall genom husbondens försorg, under tjänsteåret, för tjenstehjonets räkning uti sparbank eller lifränteanstalt insättas under sådana vilkor, att medlen icke få lyftas eller uttagas, förrän tjenstehjonet uppnått trettio år eller ock inträdd i äktenskap.

Försummar husbonde att detta fullgöra, böte 10 kronor, och kan försummelsen åtalas af allmän åklagare.“

Utskottet hemställde emellertid, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Herr Åkesson erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman, mine herrar! Jag har väckt ifrågavarande motion i syfte att söka förmå tjenarne att göra besparingar af sin kontanta lön. En och annan tjenare gör väl detta, men jag tycker det skulle vara bättre, om denna sed blefve mera allmän.

Lagutskottet säger, att liknande förslag hafva förut blifvit väckta inom riksdagen och detta är nog sant, men icke har det skett på de senare åren åtminstone och i alla fall tror jag, att det nu är mera af behovet påkalladt än förr och vi böra väl försöka att få det allt bättre och bättre. Förr i tiden, då tjenarne betingade sig dels kläder, dels kontant lön, voro de i de flesta fall vid 24, 25 års ålder väl försedda med åtminstone kläder, men nu hafva de vanligen vid samma ålder hvarken kläder eller penningar.

Redan detta, att de vore väl försedda med kläder, var en god besparing. Man kan ock få höra af personer, komna till en mera förständig ålder, säga, att om de blott sparat i sin ungdom, så hade de nu kunnat hafva, hvad de icke hafva. Jag tror därför, att det skulle vara bra, om lagen komme dem till hjälp och att tjenarne sjelfve icke skulle blifva missbelåtna med ett sådant stadgande. Sedan det väl kommit i gång att få en sparbanksbok med en kontant summa i, skulle nog tjenarne sträfvat för att denna summa måtte tillväxa så mycket som möjligt.

Man kan invända, att, om de vilja, kunna de sjelfva spara och sätta in penningarne i ränteanstalter. Ja, det kunna de nog, men det blir icke något bevändt härmed, om icke någon säger: så skolen I göra.

Jag gläder mig öfver, att utskottet godkänt motionens syfte, men skulle naturligtvis ännu mera hafva glädt mig, om det velat förordas densamma. Jag tror icke, att det skulle blifva så farligt för aftals-

rätten husbönder och tjenare emellan. Atminstone tror jag, att de möjliga olägenheterna deraf skulle mer än väl uppvägas af fördelarne af en sådan anordning. Men utskottet har väl icke kunnat göra annat, och jag vill icke heller klandra det därför. Nu lärer väl emellertid icke finnas något hopp om framgång för min motion, och jag vill därför icke framställa något yrkande, utan vi få väl fundera på saken till en annan gång, ty jag tror, att om den kommer till stånd, den skulle lända såväl tjänarne som allmänheten till nytta.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 4.

Företogs handläggning af Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3 (i samlingen n:o 10), i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande för Riksdagen af förslag till sammanslagning af post- och telegrafverken.

Uti en till utskottet hänvisad motion, n:o 169, hade herr P. Waldenström från Gefle föreslagit, att Riksdagen behagade besluta i underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t till nästa Riksdag inkomma med proposition om sammanslagning af post- och telegrafverken, och hemställde med anledning häraf utskottet i detta sitt utlåtande, att Riksdagen måtte i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t, så fort ske kan, låta utarbета och Riksdagen föreläggas förslag till post- och telegrafverkens förenande under en gemensam styrelse.

I fråga härom anförde:

Herr Ljungman: Bland frågor, som här i riksdagen fått en alldeles särskildt egendomlig behandling, är utan tvifvel telefonfrågan en af de märkligaste. När jag åren 1885 och 1886 inlemnade motioner med förslag till dess lösning, lyckades det mig aldrig att få kammarens tillfälliga utskott att redogöra för hvad jag ansåg vara det i mina motioner hufvudsakliga, och detsamma har äfven händt de motionärer, som nu väckt frågan å bane, nemligen herrar Adelsköld i Första och Waldenström från Gefle i Andra Kammaren. Man skall kunna genomläsa de båda kamrarnes tillfälliga utskotts betänkanden huru många gånger som helst, utan att få en aning om, hvad frågan egentligen gäller. Går man åter till motionen, så är *syftet* i densamma ganska tydligt framhållet. Genom talrika enskilda telefoninrättnings uppkomst och derefter följande förening med hvarandra medels så kallade länmlinier och genom dessas konkurrens med telegrafverket, har detta beredts vissa ganska betydande svårigheter, och Kongl. Maj:t har sent omsider sett sig nödsakad att söka afhjelpa dessa svårigheter samt därför inkommit till Riksdagen med en kongl. proposition om skatt å enskilda telefoner. Denna kongl. proposition möttes från många håll med rätt stark motvilja, och därför är den ifrågavarande motionen framstuld såsom *motförslag* mot denna proposition, afseende att

*Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.*

Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)

på annat sätt lösa telefonfrågan eller rättare sagdt att undanskjuta denna fråga till de enskilda telefonbolagens fromma.

Ser man på motionens sätt att behandla telefonfrågan, så röjer den en ovanlig inkonsekvens. Å ena sidan klandras på det skarpaste telefonskatten, då man å den andra åberopar sig på föredömen från länder, der man just infört denna telefonskatt; å ena sidan prisas den fria konkurrensen och fördömes all inskränkning deraf genom statsmonopol, men å den andra yrkas, att man skall organisera vårt telegrafverk i förening med postverket efter mönster från de länder, der man genomfört ett dylikt monopol på det mest konsekventa och fullständiga sätt och der man till och med betalar skatt för sådana telefoninrättningar, å hvilkas anläggning koncession lemnats enskilde; å ena sidan vill man bibehålla en alldeles oinskränkt frihet i afseende på telefonväsendets bedrifvande utaf enskilde och å den andra genomföra en organisation, som förutsätter denna frihets motsats. Ilade motionärerna varit konsekventa och på den basis, de ställt sig, den fria konkurrensens grund, sökt utveckla sina åsikter, skulle de hafva kommit till det resultat att föreslå antingen telegrafverkets afveckling samt både telegraf- och telefonväsendets fullständiga öfverlåtande åt den enskilda företagsamheten eller också en sådan omorganisation af telegrafverket, som skulle göra det så dugande som möjligt att bestå i konkurrensen med de enskilda telefonbolagen. Ty det är gifvet, att den mer byråkratiska form, som passar för ett statens embetsverk samt äfven för en telegraf- och postverksamhet, bygd på statsmonopol, icke är lika tjenlig för samma verksamhet, om den skall konkurrera med enskilda inrättningar af samma slag, utan torde därför behövas en enklare form, som lättare låter lämpa sig efter de till följd af täflan vexlande förhållandena. Men motionärerne hafva valt en helt annan utväg, och då ett så radikalt förslag, som dessa konsekvenser fordra, skulle hafva saknat all utsigt att vinna framgång, hafva de i stället anknutit sig till ett förslag, som redan flera gånger förut, om ock under andra förhållanden, vunnit Riksdagens bifall, och som därför skenbart öfverensstämmer med äldre riksdagsbeslut, fast dock, såsom jag närmare skall visa, endast skenbart. Härigenom skulle vinnas, att frågan icke blefve löst, utan undanskjuten, och den som vinner tid, vinner allt, ty får saken fortgå och utveckla sig fritt ett eller ett par år till, så är de enskilda bolagens sak vunnen och telegrafverkets förlorad, ty medan gräset grov, dör kon. Derför hafva motionärerne icke begärt någon utredning af frågan i dess helhet, utan blott att Kongl. Maj:t måtte låta utarbета och förelägga Riksdagen förslag till post- och telegrafverkens förening under en gemensam styrelse, och kammaren kan lätt förstå, att om Kongl. Maj:t stälde sig denna uppmaning till efterrättelse och för Riksdagen framlade ett sådant förslag, så vore hufvudfrågan lika olöst som nu.

Gå vi nu åter till utskottets handläggning af frågan, så finna vi först att utskottet lemnar ett ganska fullständigt referat af frågans föregående behandling inom riksdagen till och med år 1880 och redogör äfven för post- och telegrafstyrelsernas utlåtanden i ärendet. I detta referat förbiser dock utskottet en liten omständighet, som kanske äfven

bort omnämnas. När frågan först bragtes å bane, antog man, att telegrafverket var ett verk med i det närmaste fullfärdig materiel, och som icke hade att göra några nya anläggningar, eller åtminstone icke i större omfattning, och poststyrelsen kunde därför i sitt utlåtande föreslå, att telegrafverkets skötande kunde uppdragas åt en under poststyrelsen förlagd, teknisk byrå. Vi kunna nu finna af utskottets betänkande, der det talas om de stora anläggningar, som äro förestående, att frågan kommit i ett helt annat läge, och att det alldeles icke nu är fallet, att telegrafverket är ett verk med i hufvudsak afslutadt anläggningsarbete och fullfärdig materiel.

Bland orsaker, som utskotten anfört såsom medverkande till att Riksdagens äldre beslut icke ledt till någon åtgärd, nämnas tillkomsten af postsparbanken och af telefonväsendet. Hvad postsparbanken beträffar, så yttrar sig Andra Kammarens utskott icke vidare derom, men Första Kammarens utskott antyder, att denna inrättning nu är organiserad och att den icke kan ausas vara af så omfattande betydelse, att den skulle kunna verka hindrande för post- och telegrafverkens sammanslagning under en gemensam styrelse.

Hvad åter angår frågan om telefonväsendet, så skjuta båda utskotten denna helt och hållet å sido, och det på ett sätt, som med hänsyn till motionernes tydliga syfte är något egendomligt. Utskotten citera ett yttrande af chefen för finansdepartementet, hvilket yttrande är ganska otydligt och egentligen icke innebär annat än att konkurrensen från telefonväsendets sida har minskat telegrafverkets inkomster. Men hade utskottens ledamöter satt sig i kommunikation med vederbörande sakkunnige, skulle de hafva funnit, att telefonväsendet verkar ganska olika. På många ställen har det icke *förökat* inkomsterna, utan endast göromålen, men på andra ställen åter både göromålen och inkomsterna, under det att detsamma å flera ställen *minskat* både göromål och inkomster.

I Skåne till exempel har statens telefonväsende medfört inrättandet af 5 nya telegrafstationer och 2 eller 3 sådana hafva uppflyttats i högre klass. Likaså i trakten af Hernösand har det verkat till utveckling af telegrafväsendet. Det är vidare gifvet, att om telegrafverket skall bygga kolossala långledningar för telefonledning mellan rikets större städer och egna sig mera intensivt än hittills åt telefonväsendet, så kommer detta att kräva en synnerligen stor verksamhet, som måste betydligt inverka på frågan om post- och telegrafverkens sammanslagning.

Frågan föreligger nu i ett helt annat skick, än den haft de föregående gånger, den varit före vid riksdagen. Då den förut och senast år 1880 behandlats, antog man för gifvet, att telegrafverkets likasom postverkets verksamhet var grundadt på ett åtminstone faktiskt statsmonopol, och man hade ingen aning om, att det skulle komma i fråga att rent af verkets existens skulle blifva satt på spel genom konkurrens från liknande privata inrättningar. Nu är lätt att inse, det förhållandena ställa sig helt annorlunda inom verk af så olika natur som post- och telegrafverken, af hvilka postverket grundar sig på ett monopol, som i det närmaste är genomfördt, och hvilket i viss mån åtminstone

Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)

*Angående
sammanlag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)*

skyddas af förordning, som ålägger straff för postbefordran af enskilde med jernvägar eller ångbåtar, medan hvem som helst kan fritt konkurrera med telegrafverket. Under sådana förhållanden, och då frågan alltså nu ställer sig helt olika med år 1880, kan det icke vara lämpligt, att man söker få till stånd en och samma organisation för dessa numera så olikartade verk. Den som känner förhållandena inom postverket, bör veta, att chefsplatsen för detsamma är en i hög grad ansträngande post, som fullt ut kräver sin man. Under nuvarande förhållanden måste äfven chefsplatsen i telegrafverket vara synnerligen ansträngande, åtminstone om det gäller att vidare utveckla detta verk genom öfvertagande af en betydande del af telefonväsendet inom riket. Att sålunda förena båda platserna på en hand, skulle förutsätta, om ej det hela skulle försummas, att man hade underchefer under den gemensamme chefen, hvilka skötte verken temligen sjelfständigt, under det den nämnde öfverchefen blott handlade vissa gemensamma angelägenheter och öfvervakade det hela. Under sådana förhållanden blefve besparingen ej så synnerligen stor, i synnerhet då såsom nu de båda verkens byggnader ligga skilda från hvarandra och således ej heller genom arbetskrafternas sammanförande i samma lokal någon besparing i sådant afseende kan åstadkommas.

Då man åberopar sig på exempel från den europeiska kontinenten med hänsyn till det fördelaktiga resultat, som sammanförandet af de båda verken der medfört, har man förbisett åtskilliga omständigheter. Först den omständigheten, att telegraferingen och telefoneringen är på kontinenten alldeles underkastad statens monopol, hvarigenom telegrafverket der hvilar på en helt annan basis än här i Sverige. Vidare har man förbisett, att der äro verken oftast förenade under ett statsministerium med gemensam chef, som har underchefer under sig, hvilka temligen sjelfständigt sköta hvar sin afdelning, hvilket, om det skulle tillämpas här, skulle borttaga en god del, om icke det hela, af den åsyftade besparingen.

Som bekant framlade Kongl. Maj:t år 1868 en proposition om inrättande af ett nytt statsdepartement för samfärdseln. Det lider intet tvifvel att ju icke, om ett sådant då kommit till stånd och en målsman i statsrådet funnits, som uteslutande kunnat egna sig åt den för landet så viktiga frågan om samfärdselns bästa ordnande och i sin hand hafva högsta värden om såväl telegrafen och posten som jernvägarne, skulle många af de olägenheter, som vi nu få vidkännas, säkerligen längesedan varit undanröjda. Det synes mig ock ganska antagligt, att post- och telegrafverkens samt jernvägstrafikens förläggande under olika statsdepartement medfört ganska väsentliga olägenheter och i viss mån är skulden till att de nu yppade svårigheterna icke i tid förekommit. Min öfvertygelse är nemligen att en större enhet i förvaltningen af dessa verk skulle medfört ett kraftigare bevakande af statens intressen och kunnat leda till betydande förbättringar och besparingar, men om man i det hänseendet vill göra en början till det bättre, så är tydligen trafikstyrelsen för statens jernvägar det företrädesvis centrala verket, som ej får utelemnas vid genomförandet af en sådan enhet. Trafikstyrelsen har såsom bekant eget

telegrafverk och en stor del jernvägstjenstemän sköta äfven posten, hvarförutom jernvägen befordrar största delen af posten. Således om man vill viuna något genom att åstadkomma större enhet i förvaltningen af statens samfärdsanstalter, så måste man taga hänsyn ej blott till post- och telegrafverken utan äfven till jernvägstrafikstyrelsen. Härmed vill jag emellertid icke hafva sagt, att det vore lämpligt att sammanslå dessa tre verk till *ett* enda sådant, utan allenast att en större enhet i ledningen af dessa verks i hvarandra ingripande angelägenheter kunde medföra ganska väsentliga förmåner och besparingar.

Den fråga som nu föreligger är, på sätt utskottet fattat densamma, egentligen icke af den art, att den bort blifva föremål för tillfälligt utskotts behandling utan en ren *statsregleringsfråga*. De två första gångerna, den förekom här, var det äfven på framställning af statsutskottet. Motionärerne hafva emellertid nu, liksom år 1880 skedde, tagit frågan vidlyftigare och därför hafva motionerne äfven kunnat med skäl remitteras till behandling af tillfälligt utskott. Detta har kanske vållat, att utskottet förbisett den viktigaste sidan af frågan. Jag förmodar nemligen, att när det är meningen att verken skola sammanföras, det ligger nära till hands att de äfven få gemensam inkomst- och utgiftsstat och att således telegrafverket skulle kunna för sitt ändamål förbruka postverkets öferskottsmedel, utan att Riksdagen skulle få bestämma något i detalj derutiinnan. Detta är med hänsyn till hushållningsfrågan en hufvudfråga, och denna hufvudfråga är icke af utskottet i ringaste mån berörd, och jag vill därför fästa uppmärksamheten på, att om man godkänner detta utskottets betänkande om en skrifvelses aflåtande, kommer denna skrifvelse icke att innehålla annat än, hvad som står i utskottets betänkande, och Kongl. Maj:t får då denna sida af saken alls icke vidrörd, trots att den enligt min öfvertygelse är den viktigaste af alla. Detta kan emellertid vara beqvämt för dem, som önska, att de enskilda telefonbolagen skola få utveckla sig fritt och oberoende af post- och telegrafverken, och att den hrist, som uppstår för det lilla grand, man slutligen behåller af telegrafverket, betäckes af postverkets öferskottsmedel.

Jag anser mig vidare böra fästa uppmärksamheten på det mindre rigtiga i att, när Kongl. Maj:t framlagt en proposition för Riksdagen, öfver hvilken proposition slutligt beslut ännu icke är fattadt, Riksdagen godkänner och antager ett motförslag. Detta är icke fullt grannlaga, och huru skulle väl saken ställa sig, om vi i dag godkände motförslaget och om några dagar regeringens förslag, om ock i något förändrad form. Slutligen vill jag påpeka, att innan man besluter sig för att ingå till Kongl. Maj:t och begär en omorganisation af två verk samt ny reglering af deras embetsmannastater, man bör hafva klart för sig dessa verks existensvilkor. Det är nemligen gifvet, att telegrafverket måste omorganiseras olika, allt efter som man sätter existensvilkoren olika och önskar, vare sig att telegrafverket skall hafva monopol i större eller mindre omfattning, eller att det skall vara likställt med de enskilda bolagen, och icke föreskrifver mera än att det skall vara en statens inrättning.

Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)

Det kan slutligen knappast vara klokt att ingå till regeringen med en hemställan, som utan all motivering med hänsyn till sakens nuvarande läge blott föreskrifver hur en yppad svårighet skall afhjelpas, i stället för att begära ett ur en möjligast fullständig utredning af ämnet i dess helhet härflytande förslag dertill; och ej heller kan den omständigheten, att Riksdagen flera gånger förut framhållit en åsigt utgöra ett tillräckligt skäl för Riksdagen att, när helst en eller annan enskild motionär det påkallar och utan att hänsyn må tagas till i hvad *syfte* en sådan åtgärd åstundats eller i hvilken mån på frågans bedömande inverkan förhållanden ändrats, genast ånyo upprepa en äldre hemställan till Kongl. Maj:t.

På grund af hvad jag sålunda anført ber jag, herr talman, få yrka afslag å utskottets hemställan.

Herr Redelius: Jag skall äfven bedja att få yrka afslag å utskottets förslag i likhet med den föregående talaren och vill endast tillägga några få ord. Jag tror icke, att den besparing, som afses genom sammanslagning af post- och telegrafverken, skall vinnas. Men den besparing, som man tror sig kunna vinna genom att sammanslå de mindre post- och telegrafstationerna, kan ske i alla fall. Men för att icke omöjliggöra en förening af telefonväsendet i sin helhet med telegrafverket såsom ett statens verk, menar jag, att man bör hålla denna väg öppen och akta sig att lägga hinder därför genom att bifalla denna motion. Jag vill därför i korthet inskränka mig till att yrka afslag å så väl det ena som det andra, så väl motionen som utskottsbetänkandet.

Herr Larsson från Upsala: Jag har sökt efter bästa förmåga följa med den skildring och de åskådningar i föreliggande fråga, som at den förste talaren gjort. Det förefaller mig då som om han blandat in saker i frågan, som egentligen icke höra hit. Huru vida och i hvad mån telefonverksamheten verkar förmånligt eller ej för telegrafverket, kan jag ej fatta har något att bestyra med föreningen af telegraf- och postverket. För öfrigt föreligger, så vidt jag kan se, hvarken i motionen eller utskottets betänkande något förslag angående telefonfrågan. Den är en fråga för sig.

Samme talare säger, att postverket har monopol men ej telegrafverket. Jag undrar, huru mycket här helt nyss tvistats om denna sak. Det har blifvit ådagalagdt, att man på sidan om statsverket har fått extra postverk åtminstone här i Stockholm, och den som fullständigast belyst frågan har framhållit att postverket ej har monopol. Men deremot vill man skaffa telegrafverket ett monopol, som det förut ej egt, nemligen med hänsyn till telefonen.

Man säger, att chefen för de begge verken skulle blifva för mycket ansträngd. Jag vågar ej yttra mig derom, men är det möjligt i andra stora land att hafva en gemensam chef för dessa verk, så förefaller det mig vara ej omöjligare utan snarare lättare hos oss. Således kan jag icke heller fatta det påståendet.

Så yttrades det särskildt, hvarför vet jag icke, ty jag kan ej fatta hvarför man skall ingå i detaljer, innan man kommit längre, att det blefve nödvändigt, att båda verkens räkenskaper sammanblandades. Men jag förmodar att detta ej behöfver inträffa derför, att verken förenas under en gemensam chef. Så har t. ex. jernvägsstyrelsen sin byggnadsafdelning och trafikafdelning, och jag tror icke att derför deras räkenskaper ej kunnat särskiljas. Denna anmärkning har således enligt mitt förmenande ej synnerligen stora skäl för sig.

Slutligen har talats om telegrafverkets existens. Ja, det existerar nog lika väl i ena fallet som i det andra. Jag kan icke se, att detta heller hör till denna sak.

Således ber jag få förklara, att jag ej varit i stånd att fatta alla de uppkastade svårigheterna, hvilka ej heller torde ega någon egentlig betydelse.

Derför yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Herr vice talmannen Sven Nilsson: Jag skall för min del be att få uttala, det jag delar den siste talarens åsikter i denna fråga. Jag vet mycket väl, att Riksdagen åtskilliga gånger uttalat sig om att förena post- och telegrafstyrelsen; men jag tror, att det i närvarande stund föreligger sådana skäl, att ett sådant beslut åtminstone icke nu bör fattas. Jag tror, att det är lämpligare, att, om man vill gå denna väg, dröja dermed till dess man kommit till sjunde hufvudtiteln och det blir frågan om att yttra sig öfver staten för post- och telegrafverken, och att man först skaffar en utredning om, huru det skall komma att se ut i afseende på kostnaden.

Här har utskottet endast velat göra en hemställan att Kongl. Maj:t, så fort ske kan, skall låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till post- och telegrafverkens förenande under en gemensam styrelse. Här har ej ens begärts en utredning af Kongl. Maj:t huru saken ställer sig i afseende på det finansiella och det är åtminstone för mig en mycket viktig fråga.

Jag kan ej föreställa mig annat än — och det uttalade jag äfven då det var tal om telefonskatten — att frågan om telefonväsendet skall fritt få utveckla sig, hänger — och derpå vill jag särskildt fästa den siste talarens uppmärksamhet — nära tillsammans med denna fråga och visst icke är en fråga för sig. Om telefonväsendet skall få utveckla sig lika fritt som hittills, torde vi väl kunna vara öfverens om, att detta kommer att ganska betydligt inverka på telegrafverkets inkomster. Vi hafva redan på 7:de hufvudtiteln fått se en framställning från Kongl. Maj:t med begäran om ett anslag af 60,000 kronor, som anses vara behöfliga för att telegrafverket skall kunna hållas uppe. Det är min bestämda öfvertygelse, att dessa 60,000 icke komma att räcka till, och att vi vid nästa riksdag i Kongl. Maj:ts proposition skola finna en mycket högre summa, som Kongl. Maj:t då måste begära för att telegrafverket då skall kunna hållas uppe.

Icke heller tror jag, eftersom derom icke finnes någon den allra ringaste utredning i utskottets utlåtande, att om man förenar poststyrelsen och telegrafstyrelsen med hvarandra, dessa styrelser framdeles

*Angående
sammanlag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)*

*Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)*

skulle komma att föra sina räkenskaper skilda; och på så sätt skulle Kongl. Maj:t möjligen kunna komma att af postmedien använda en del för telegrafväsendets upprätthållande, utan att Riksdagen skulle få ett enda ord att säga derom. Under sådana förhållanden skulle efter min öfvertygelse en stor del af de medel, som postverket möjligen kunde lemna i öfverskott till statsverket, komma att tagas i anspråk för telegrafväsendet. Vi hafva redan sett af Kongl. Maj:ts statverksproposition till innevarande Riksdag, att Kongl. Maj:t föreslagit att indraga 100,000 kronor på ett anslag, som finnes uppfördt på 7:de hufvudtiteln i staten för postverket och är afsedt för postföring å landet af sådan post, som icke föres på jernvägarne utan på vissa landsvägspostlinier. Om nu postverkets öfverskottsmedel skulle komma att användas för telegrafverkets behof, kan man mycket lätt föreställa sig, att en gång äfven brist uppstår i postverkets stat. Hvad vore då naturligare, än att man komme att indraga just dessa postlinier på landsbygden, hvilka icke bära sig; och sålunda blir det efter min uppfattning landsbygden, som slutligen kommer att få sitta emellan. Äfven en utredning derom skulle jag anse önskelig, innan man fattar beslut om sammanslagning af post- och telegrafverken.

För min del tror jag, att en sådan sammanslagning kommer att vinna kammarens bifall, efter som den förut varit beslutad; men om man i likhet med den näst föregående talaren anser naturligt och i likhet med mig önskar, att räkenskaperna skola föras särskildt för hvartera verket, så är det efter min uppfattning nödvändigt, att man återremitterar ärendet till utskottet, för att detta måtte i sin motivering intaga denna önskan. I annat fall tror jag icke, att Kongl. Maj:t kommer med något förslag i sådant syfte, som det nu önskade, ty det är uppenbart, att det skulle uppstå icke så obetydliga besvär för de styrelser, som väl hafva åtskilligt gemensamt, men i alla fall skola framlägga särskilda räkenskaper för de båda olika verken.

Jag tror äfven, att de besparingar, som man önskar vinna genom verkens sammanslagning, icke komma att blifva så stora, som man föreställt sig.

För öfrigt är det alldeles obestriddt, att man äfven under nuvarande förhållanden kan göra besparingar. Vi se t. ex. i postverket, huru man der kunnat besätta en del postsysslor med tjenstemän, som förut äro anställda vid de enskilda jernvägarne. Så t. ex. äro ofta stationsföreståndare vid dessa enskilda jernvägar för en ganska obetydlig afhöning äfven tjenstemän i postverket. Hvarför har icke telegrafstyrelsen gått samma väg och gjort på samma sätt? "Nej, det går icke an för dem, de skola alltid hafva särskilda stationer och särskilda tjenstemän!" Men detta är dock alls icke nödvändigt; telegrafstyrelsen kunde mycket väl vidtaga samma åtgärder härutinnan, som redan under många år af poststyrelsen vidtagits samt, lika som postverket indragit obetydliga och förlustbärande poststationer, kunde telegrafstyrelsen redan nu indraga en stor del telegramstationer, som uppehållas med förlust.

Det är äfven en annan sak, som jag ock skall be att få fästa

uppmärksamheten på, och som gör, att jag anser det klokast, att vi icke nu fatta beslut om de båda verkens sammanslagning.

Detta är, att Första Kammaren redan fattat sitt beslut i frågan och dervid antagit ordagrant det skrifvelseförslag, som här föreligger. Men motiveringen till detta förslag är olika i Första och i Andra Kammarens tillfälliga utskotts betänkanden härom. Nu veta vi, att kanslideputerade skola uppsätta skrivelser till Kongl. Maj:t i sådane beslut, hvarom båda kamrarne äro beslutenige. Men här skulle en sammanjemkning af dessa olika motiveringar blifva nödvändig; men jag föreställer mig, att det icke skall blifva litet svårt för kanslideputerade att få till stånd en motivering, som kan tillfredsställa både den ena och den andra kammaren. Det är visserligen sant, att i vissa fall går hvardera kammarens motivering i alldeles samma riktning, men den Andra Kammarens är dock mycket vidlyftigare och innehåller en hel del saker, som i Första Kammarens alls icke omnämnas. Hvilka af dessa punkter skola nu kanslideputerade taga in i skrifvelsen till Kongl. Maj:t och hvilka skola de utesluta? Vid afgörande häraf förlorar man alls icke något på uppskof; man bör snarare vänta, till dess Andra Kammaren, som redan fått taga emot det beslut, som är fattadt i den första och för att öfversända detta till det af sina tillfälliga utskott, som behandlat frågan, hvarefter detta utskott bör kunna framlägga ett förslag till motivering, som skulle kunna vara fri från de oegentligheter, som kan komma att vidlåda ett sådant beslut som bifall till utskottets förslag.

Genom en återremiss skulle, synes det mig, frågan blifva enklare och redigare och allt få ett bättre utseende, än om man nu genast antog skrifvelseföreslaget, såsom det är. Och derjemte skulle utskottet blifva i tillfälle att taga i öfvervägande de anmärkningar som i kammaren blifvit gjorda emot förslaget, och medelst en förändring eller tillägg i motiveringen göra det lättare att få förslaget igenom. Då alltså Första Kammaren väl kommit till ett liknande slut, men är olika i sin motivering samt på öfriga skäl, som jag anført, skall jag be att få hemställa, att kammaren ville återremittera detta betänkande till det utskott, hvarifrån det utgått.

Med herr vice talmannen instämde herrar *Wikstén* och *Pehrson* i Törneryd.

Herr *Lundberg* yttrade: Då enligt min uppfattning utskottets betänkande innehåller lika mycket skäl mot som för post- och telegrafverkens förening under en gemensam styrelse, och i allt fall, äfven om Riksdagen derom icke skulle göra någon framställning, regeringen lär komma att taga frågan om en sådan förening i öfvervägande, och då enligt min åsigt, snarligen bör ifrågakomma anläggande af flere telefonlinier på statens bekostnad samt för statsverket med afseende jemväl derå bibehållandet af en särskild styrelse för telegrafverket väl torde finnas lämpligare än förening af post- och telegrafväsendet under en gemensam styrelse, ber jag att få instämma i de yrkanden, som gjorts om afslag på utskottets föreliggande betänkande.

*Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)*

Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)

Herr Collander: För min del kan jag icke se, att endast synpunkten om åstadkommande af en besparing här bör vara gällande, utan jag anser, att man bör fästa lika mycket vikt dervid, att man genom en sammanslagning af de båda verken skall kunna ernå en ännu kraftigare utveckling än hittills af dessa kommunikationsmedel, som ju för allmänheten äro af yttersta vikt. Då nu en sådan utveckling kan förenas med en besparing, är ju detta ett ytterligare skäl. Poststyrelsen har för öfrigt i sitt utlåtande, hvilket utskottet i betänkanudet intagit, efter mitt förmenande anført så kraftiga bevis för en dylik sammanslagnings förmåner, att de synas mig icke kunna bestridas.

Nu har ytterligare tillkommit ännu ett skäl, och det är den starka utveckling, telefonväsendet börjat erhålla. Det finnes nu många små poststationer, som hafva behof af att komma i besittning af de snabbare kommunikationsmedel, som telegraf och telefon erbjuda. Äfven vid tillgodoseende af detta behof skulle nu och för framtiden en ganska stor besparing kunna åstadkommas genom post- och telegrafverkens sammanslagning. Häri föreligger alltså ett nytt skäl att, ehuru frågan så nyligen varit föremål för Riksdagens pröfning, åter taga densamma i betraktande.

Herr vice talmannens skäl mot antagaude af utskottets förslag, att nemligen man icke begärt någon utredning af kostnaderna, synes för mig icke vara så vägande. Ty Kongl. Maj:t skall säkerligen icke underlåta att vid den begärda utredningen af frågan äfven taga omkostnaderna i noggrant betraktande; frågan derom kommer alltså *då* under Riksdagens pröfning. Här föreligger ju endast ett första förslag. Sålunda är Riksdagen ju alldeles oförhindrad att efter omständigheterna kunna fatta sitt beslut vid frågans slutliga lösning.

Jag får derfor på det varmaste förorda antagande af den skrifvelse till Kongl. Maj:t, som af utskottet här blifvit föreslagen.

Herr Petersson i Runtorp: För min del tror jag, att tidpunkten icke är väl vald för den ifrågasatta sammanslagningen af post- och telegrafverken. Möjligen hafva enligt min tanke förut varit och kanhända kunna äfven i framtiden uppstå tillfällen, då en sådan sammanslagning blir passande, men för närvarande anser jag den icke rätt lämplig. Både telegraf- och postverken hafva genom telefonerna å ena sidan och genom "Stadsposten" å den andra, kommit i en sådan ställning, att man bör se tiden an, se, huru förhållandena komma att gestalta sig, förrän man vidtager några förändringar. Jag föreställer mig ock, att telefonväsendet kommer att inverka ganska mycket äfven på postverkets affärer, så att man icke vet, huru det kommer att gå. Man behöfver alltså någon tid för att se saken an och se huru den utvecklar sig. Om telegrafverket under den närmaste framtiden någorlunda skall kunna reda sig, så är det min öfvertygelse, att det behöfver en chef att ordna, hvad som kan ordnas i telefonväsendet. Samma torde ock förhållandet vara med postverket, om man vill se, huru det kan bära sig i längden.

Om man nu beslutar sig för sammanslagning af de båda verken, kommer alltid i framtiden den förlust, som möjligen kommer att

drabba postverket, att tillskrifvas detta beslut. Man kommer att säga: "Ja, den der bristen härleder sig från det, att man fick telegrafverket på halsen."

Jag tror därför, att det är klokast att afslå utskottets förslag. Den tid kan komma, då man kan fatta ett beslut i sådan riktning, som utskottet föreslagit, men jag tror icke, att den ännu är inne. Jag yrkar därför afslag.

Herr Ljungman: Med anledning af hvad herr Larsson från Upsala yttrade, att telefonfrågan ej hörde hit, ber jag att få påpeka, att det förefaller, som om herr Larsson aldrig läst igenom *motionen* i frågan. Denna motion upptager summa 5 $\frac{1}{2}$ sidor; af dessa handla de 4 första om telefonfrågan och telefonskatten. Motionen är framkommen under sådana förhållanden och af dess motivering framgår så tydligt, att den afser att innebära ett motförslag mot Kongl. Maj:ts proposition n:o 35 om telefonskatt, att derom kan icke råda den allra ringaste tvekan.

Hvad återigen beträffar den erfarenhet, som man har ifrån utlandet, så är, såsom jag förut nämnt, den gemensamme chefen i många länder minister och icke generaldirektör, såsom hos oss, och i alla länder en högt stående förtroendeembetsman, som har underchefer under sig, hvilka temligen sjelfständigt sköta hvar sin afdelning. I England t. ex. är generalpostmästaren en af de embetsmän, som ombytas vid hvarje ministerskifte. En sådan chef stannar i regeln icke länge på platsen, ty såsom vi veta, vexla ministèrerne stundom till och med flere gånger om året och sitta sällan många år i rad vid styret. Liknande är förhållandet i alla andra länder, der chefen för de förenade verken är minister. För öfrigt är vanligtvis i de länder, der post- och telegrafverken äro förenade under en gemensam minister, denne äfven öfverchef för statens jernvägstrafik.

Hvad telegrafverkets existensvilkor beträffar, så är det ju alldeles gifvet, att man måste hafva dem klara för sig först, innan man vill ordna verkets stat. Och jag vill särskildt fästa uppmärksamhet derpå och lägga vikt dervid, att det är oklokt att begära en omorganisation af ett verk, innan man det ringaste kommit öfverens om huru verket skall gestalta sig. Man bör först hafva klart, om man vill gifva det något monopol, eller om man behöfver organisera dess verksamhet med afseende på en liflig konkurrens med enskilda bolag, hvilken kan framkalla hastigt nog vexlande förhållanden. Det är ju gifvet, att organisationen bör bli mycket olika i båda dessa fall, hvilket man än tager.

Om frågan återremitteras eller motionen afslås, anser jag icke ligga så mycken vikt på. Anser man, att man vill gifva utskottet tillfälle att ytterligare utveckla saken eller möjligen gifva någon enskild motionär tillfälle att inlemna motion om frågans fullständigare och mer allsidiga behandling i hela sin omfattning, innan utskottet åter kommer in med sitt betänkande, så är det icke mig emot. Men jag tar för gifvet, att, kommer icke någon sådan enskild motion in, så kan kammaren svårigen göra annat än att afslå den nu föreliggande motionen i ämnet, sedan kammaren i så väsentlig mån uttalat sig för Kongl. Maj:ts proposition om telefonskatt

*Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)*

Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)

Herr Widström: De skäl utskottet åberopat uti sitt betänkande utgöra egentligen ett referat utaf de utlåtanden, som afgifvits af generalpoststyrelsen och telegrafstyrelsen för närmare 8 år sedan rörande denna fråga. Men utom det att man icke vet, huruvida generalpoststyrelsen numera, på sätt den då gjorde, skulle vilja tillstyrka en sådan förening af de båda embetsverken som blifvit ifrågasatt, så finner man, att telegrafstyrelsen å sin sida då haft en alldeles motsatt mening om lämpligheten af en dylik förening. Och för denna sin åsigt har telegrafstyrelsen hemtat stöd dels ifrån svårigheten att på lämpligt sätt sköta dessa olika verks angelägenheter, dels ifrån betänkligheter i finansielt afseende. Kongl. Maj:t fann också, vid öfvervägande af dessa skäl, att det icke vore lämpligt att då vidtaga någon sådan åtgärd. Utskottet har nu icke lemnat någon vidare utredning i saken, men har ändock ansett sig kunna säga, i strid med hvad Kongl. Maj:t förklarat, att skälen för en sammanslagning och förening af verken vore de öfvervägande. Jag kan för min del icke finna, att i detta betänkande något blifvit anfördt, som bevisar lämpligheten deraf. Telegrafstyrelsen fäster också uppmärksamheten derpå, att de förmenta besparingar, som uppgifvits såsom det viktigaste skälet eller åtminstone ett bland skälen för sammanslagningen, icke vore att räkna på. Ty sjelfva de olika styrelsernas sammanslagning till en skulle — såsom telegrafstyrelsen visar — först och främst hafva till följd, att ytterligare en byrå blefve behöflig — således tillsammans 6 byråer. Äfven generalpoststyrelsen har sagt i sitt utlåtande, att inom det gemensamma verket 6 byråer skulle blifva erforderliga, under det nu de båda verken hafva tillsammans endast 5. Tillika fäster telegrafstyrelsen uppmärksamheten derpå, att det måhända blefve nödvändigt att anställa vid de olika afdelningarna i detta stora gemensamma verk särskilda souschefer, hvilka aflöningar måste uppsluka en stor del af de besparingar, som eljest skulle kunna vinnas.

Detta i afseende på den *ekonomiska* sidan af saken. I afseende åter på den *tekniska* sidan eller utförandet af det arbete, som dessa verk hafva sig ålagdt, så sades nyss af en talare, att en sammanslagning säkerligen skulle befördra en kraftigare utveckling af så väl postväsendet som telegrafverkets verksamhet. Detta var, tror jag, ett påstående, för hvilket man icke kan åstadkomma något bevis, särskildt under en tid sådan som denna, då både post- och telegrafverken utan tvifvel behöfva — såsom här blifvit påpekadt — hafva hela sin uppmärksamhet fäst på att bibehålla sin verksamhet och utveckla den. Särskildt gäller detta i afseende på telegrafverket. Utskottet har sjelf ansett det lämpligt och önskvärdt, att de längre telefonlinier, som blifvit ifrågasatta att anläggas mellan olika orter i riket, måtte öfvertagas af staten och utföras för dess räkning; men anser ändock icke något hinder förefinnas för en förening af post- och telegrafverken. Mig synes det der emot vara alldeles uppenbart, att om telegrafstyrelsen skulle kunna med någon kraft egna sig åt utvidgandet af telefonväsendet i syfte att mer, än hittills varit fallet, upptaga telefonverksamheten, så måste uppmärksamheten särskildt riktas härpå; och det tarfvas då utan tvifvel en chef, som äfven i tekniskt afseende kan

vara vuxen den uppgiften — något som icke kan förutsättas hos den, som eljes kunde vara lämplig såsom generalpostdirektör. Just på grund af detta förhållande, som jag anser vara nödvändigt i och för en kraftig utveckling af telegrafverket, finner jag det vara oundgängligt, att telegrafverket icke sättes på indragningsstat eller att dess tillvaro lemnas oviss under några år, utan att man nu genast griper saken an och gör hvad som dervid kan göras. Och då en skrifvelse i det föreslagna syftet endast skulle lemna saken oviss och oafgjord och lända till stor skada för staten, så kan jag för min del icke vara med om en sådan skrifvelse. Någon återremiss till utskottet synes mig icke heller vara gagnelig, då jag anser de nu anförda skälen vara tillfyllestgörande för bibehållandet af särskildt telegrafverket, sådant det nu befinner sig, emedan det är uti ett viktigt utvecklingsskede.

*Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)*

Hvad den omständigheten beträffar, att Riksdagen redan vid tre föregående tillfällen rörande detta ämne skrifvit till Kongl. Maj:t, men Kongl. Maj:t ändock icke ansett lämpligt eller den rätta tiden vara inne för att göra något åt saken, synes den mig så långt ifrån innebära någon anledning till att åter efter så kort tid aflåta en skrifvelse, att jag tvärtom deri ser ett skäl att afbida, huruvida Kongl. Maj:t sjelf finner lämpligt att göra något i ifrågavarande hänseende. Allra minst finner jag det vara tillständigt att skriva och likasom förelägga Kongl. Maj:t att göra något i saken, eller att, såsom utskottet föreslagit, "Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det tacktes Kongl. Maj:t, så fort ske kan, låta utarbета och Riksdagen föreläggas förslag till post- och telegrafverkens förenande under en gemensam styrelse." Här står icke ens, att man anhåller, att Kongl. Maj:t tacktes taga i öfvervägande, huruvida det i afseende på statens intressen vore lämpligt eller icke att vidtaga en sådan åtgärd, utan det förelägges helt enkelt Kongl. Maj:t att låta utarbета och inkomma till Riksdagen med förslag, likasom om Riksdagen skulle vara beredd att afgöra, huruvida en dylik förening vore lämplig eller icke. Riksdagen kan det så mycket mindre, som — såsom af den förste talaren blifvit antydtt — någon undersökning alls icke blifvit af utskottet förebragt, huruvida sjelfva organisationen låter sig göra eller icke.

Af dessa skäl instämmer jag i yrkandet om afslag på utskottets hemställan.

Herr Larsson i Upsala: Jag har visserligen af herr Ljungman fått den upplysningen, att jag icke måtte hafva läst igenom betänkan- det. Men jag vågar dock derom säga, såsom någon sade om vind- flöjeln, som skulle angifva vindens riktning: "Huru vet han det?" Men detta hör ju icke till saken.

Genom herr Ljungmans senaste anförande finner jag ingalunda vara ådagaladt, att hinder för post- och telegrafverkets sammanslag- ning förefinnes, därför att *organisationen* deraf ej på förhand blifvit af utskottet angifven och ordnad med hänsyn till dels förmodad kon- kurrens för närvarande, dels befarad konkurrens för framtiden; jag kan icke heller föreställa mig att utskottets förslag bort eller kun- nat innefatta en sådan, utöfver vanlig utredning gående organisations-

*Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)*

plan, utan lärar väl en sådan omsorg tillkomma Kongl. Maj:t, som enligt utskottsförslaget skulle komma att taga i öfvervägande och ompröfning hit hörande detaljer.

Således kan jag icke finna, att utskottets förslag med hänsyn till detta förhållande är oantagligt.

Jag skall icke trötta kammaren vidare. Men om man anser, att det fordras så stora krafter som de af herr Ljungman antydda för att utföra ett större eller mindre antal nya telegraf- eller telefonlinier, m. m., så ber jag för jemförelses skull att få påminna om, att jernvägen har kanske större telegrafnät än telegrafstyrelsen och derjemte en ej obetydlig byggnadsafdelning samt en högst betydande trafikafdelning att sköta, *allt* numera under samma chef, hvarföre några oöfverstigliga eller stora hinder för den föreliggande planens förverkligande icke, enligt min åsigt, förefinnas; hvadan jag, herr talman, fortfarande yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Essén: Herr talman! Att de respektive motionärerna i Första och Andra Kammaren haft för afsigt att genom ifrågavarande motioner, så att säga, kasta en sprängbomb mot Kongl. Maj:ts proposition angående skatt å vissa enskilda telefonanläggningar, det är något, som det står en hvar fritt att tänka sig; men den saken kom utskottet, som hade att behandla föreliggande motion, alldeles icke vid. Utskottet hade helt enkelt att tillse, huruvida det i motionen framställda yrkandet, att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:t aflåta en skrifvelse med begäran om förslag till post- och telegrafverkens förening, vore värdt afseende eller icke. Huru har nu utskottet gått till våga i detta afseende? Jo, utskottet har i sitt utlåtande redogjort för frågans behandling sedan 20 år tillbaka och visat, att Riksdagen den ena gången efter den andra med växande styrka uttalat sig för en sådan förening. Utskottet har vidare förklarat, att det, utöfver de skäl och motskäl, som blifvit anförda af de båda sakkunniga myndigheterna, post- och telegrafstyrelserna, icke kunde hafva synnerligen mycket att tillägga. Men utskottet har, så godt det kunnat, vägt dessa skäl för och emot och kommit till det resultat, att de af poststyrelsen anförda kraftiga skälen *för* sammanslagningen voro de öfvervägande. På dessa grunder har utskottet, i likhet med Första Kammarens tillfälliga utskott, föreslagit, att Riksdagen hos Kongl. Maj:t måtte anhålla om ett förslag till post- och telegrafverkens förening.

Nu finner jag, att här blåsa nya vindar, och att det icke skulle vara passande att vidare begära ett sådant förslag af Kongl. Maj:t. Nå, det är ju möjligt, att omständigheter tillkommit, som böra tagas i betraktande. Men här hafva dock icke, så vidt jag kan se, dessa omständigheter blifvit nöjaktigt utvecklade. De herrar, som ytrat sig mot utskottets förslag, hafva gifvit frågan de största dimensioner och invecklat den så mycket som möjligt. De hafva ock påyrkat att utskottet skulle lemna en utredning om hela den blifvande organisationen. Huru kan man begära sådant af utskottet? Det är väl endast Kongl. Maj:t, som kan göra detta. Det är väl det förslag, Kongl. Maj:t kommer att framlägga till Riksdagens pröfning, som skall upp-

taga en sådan utredning. Icke är det väl tänkbart, att Kongl. Maj:t skulle inkomma till Riksdagen med förslag om post- och telegrafverkens sammanslagning utan att förebringa en fullständig utredning af frågan ur olika synpunkter; och förr än Kongl. Maj:t:s förslag föreligger är ju Riksdagen icke i tillfälle eller behöfver att pröfva om föreningen skall komma till stånd eller icke. Det har yttrats af en talare på stockholmsbänken, att Kongl. Maj:t för icke länge sedan afslagit en Riksdagens framställning i det syfte, hvarom nu är fråga, och att det därför icke vore passande att nu igen framkomma med samma sak. Talaren har emellertid förbisett att det den gången var allenast två tillfälliga omständigheter, som för anledde Kongl. Maj:t att icke lyssna till Riksdagens begäran, ehuru Kongl. Maj:t flera gånger tillföre vidtagit åtgärder för att befrämja sammanslagningen, så att Riksdagen i sin skrivelse 1880 kunde säga, att de redan i ärendet fattade beslut knappt gifve anledning till annat antagande än att den åsigt redan gjort sig gällande, att en verklig och fullständig förening af post- och telegrafverken borde genomföras. De af Kongl. Maj:t för afslag å 1880 års skrivelse anförda tvenne skäl voro, det ena, den ökning i göromålen, som postsparbanksärendena antogos skola pålägga postpersonalen, och det andra ovissheten om hvilken omgestaltning af formerna för telegrafverksamheten uppfinnin- gen af telefonen kunde medföra. I föreliggande utlåtande förklarar emellertid utskottet dels, att man torde kunna antaga att under de sistförflutna fyra åren den behöfliga erfarenheten vunnits om postsparbanksärendenas inverkan på postgöromålen, dels att, enligt hvad erfarenheten gifvit vid handen, telefonväsendet, långt ifrån att för- anleda en ökning i göromålen för telegrafverkets personal, ledt till ett minskadt användande af telegrafen. Derjemte uttalar utskottet den uppfattningen, att äfven om vissa telefonförbindelser skulle komma att utföras uteslutande af staten, denna omständighet likväl ingalunda torde vålla något afsevärdt hinder för föreningen af post- och telegraf- verken. Hvad angår herr vice talmannens yrkande om återremiss, så tviflar jag på att en sådan är vare sig tjenlig eller behöflig, ty, som kammaren redan hört, har Första Kammaren ord för ord antagit samma kläm, som nu här föreligger, och beträffande de särskilda motiveringarne, så är visserligen vår något vidlyftigare, ty vi hafva redogjort för uttalanden af myndigheter, som haft frågan till behand- ling, men i sak är det ingenting i den ena motiveringen, som strider mot den andra. Således kan jag icke inse att några svårigheter skulle möta för uppsättande af den föreslagna skrifvelsen. Ifall kammaren emellertid nu beslutar återremiss, har utskottet antagligen intet annat att göra än att förklara sig vidhålla sina en gång uttalade åsikter. Att utskottet skulle söka närmare utreda frågan om en blifvande organisation af det förenade post- och telegrafverket och om bokförin- gen inom detsamma m. m., derom förmodar jag icke kan vara tal, då man vet, öfver hvilka krafter utskottet har att förfoga. Jag yrkar bifall till utskottets hemställande och tillåter mig särskildt betona att det skulle se underligt ut om vi, sedan Riksdagen tre gånger och För- sta Kammaren nu för fjerde gången uttalat sig för sammanslagningen,

*Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)*

Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)

lemnå frågan åå sitt öde. Skulle Kongl. Maj:t i anledning af Riksdagens skrifvelse framkomma med ett förslag, som Riksdagen ej vill acceptera, så hafva vi ju frihet att förkasta detsamma.

Herrar *Wretlind* och *Bruse* förenade sig med herr *Essén*.

Herr Carl Ifvarsson: Af de yrkanden, som här framstålts, anser jag för min del herr vice talmannens såsom det bästa. En återremiss vore önskelig bland annat för att utskottet kunde komma i tillfälle att efter Första Kammaréns beslut taga frågan i förnyadt öfvervägande, och jag tror icke, att det går an att lägga så liten vikt vid skrivelser till Kongl. Maj:t, att man icke med synnerlig omsorg söker få likhet mellan båda kamrarnes motiveringar, en likhet, hvilken utskottet genom sammanjemkning borde söka att ernå. Det är icke tillräckligt att klämman är densamma i båda betänkandena, den måste baseras på samma motiv. Dessutom vore det icke ur vägen, om man kunde utvidga förslaget derhän, att man finge fråga om lagstiftning angående både telegraf och telefon äfven till tals, något hvarom motion emellertid längre fram skulle kunna väckas. Att nu låta frågan förfalla vore icke lämpligt, ty den går i rätt riktning, men det fordras försigtighet, och därför vill jag förena mig med vice talmannen i yrkande om återremiss.

Herr Widström: Jag vill blott fästa uppmärksamheten på, att jag ingalunda förbisett det af Kongl. Maj:t 1882 anförda skäl till afslag å Riksdagens då gjorda framställning i förevarande syfte eller "ovissheten om hvilken omgestaltung af formerna för telegrafverksamheten uppfinningen af telefonen kunde medföra." Tvärtom har jag just påpekat, att denna uppfinning numera nått en sådan utveckling, att det vore nödigt att den upptoges uti och förenades med telegrafverket.

Herr Essén: Jag vill blott fästa den högtärade talarens på hallandsbänken uppmärksamheten derpå, att det icke förefinnes den ringaste verkliga skilnad mellan de särskilda motiveringarne. De äro i sak fullkomligt lika, ehuru ordalagen naturligtvis vxla. Vid sådant förhållande hemställer jag om återremiss skulle vara erforderlig.

Herr vice talmannen Sven Nilsson: Jag måste hålla på den åsigten att man skall vinna på en återremiss, ty, som utskottets ordförande vet, är visserligen klämman i de båda utlåtandena densamma, men de särskilda motiveringarne äro icke lika hvarandra, och därför bör utskottet sättas i tillfälle att sammanjemka dem. Det är icke lämpligt att öfverlemnå detta åå kanslideputerade, så att de skulle ega att vid skrifvelsens uppsättande välja skål ur ena eller andra betänkandet som de behaga. Jag mins icke att någonting sådaut förekommit i Riksdagen och jag hemställer huruvida ett dylikt sätt att gå till väga kunde kallas försigtigt. Kammaren vill väl veta hvad den skriver. Det kan naturligtvis icke vara tal om att utskottet

skulle göra någon utredning angående kostnader m. m., men jag vill påpeka att man vid tillfällen sådana som detta brukar åtminstone begära utredning af Kongl Maj:t, men detta har utskottet icke gjort.

Det förefaller mig besynnerligt att man kan säga, att när förslaget en gång kommer från regeringen, så kan man afslå detsamma; på hvilken grund skulle detta ske? Naturligen icke på den grund att kostnaderna blifva för stora, ty man har icke begärt att få veta hvad förändringen skulle kosta. Man har endast begärt att styrelserna skola sammanslås.

Jag har såsom ledamot af kammaren velat uttala mina betänkligheter i förevarande fall, på det jag må hafva fria händer, när frågan återkommer. Jag vidhåller mitt yrkande om återremiss, såvida icke kammaren redan nu skulle bestämma sig för afslag.

*Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)*

Herr Waldenström från Gefle: Efter den diskussion, som förevarit, torde det icke återstå mycket att säga, vare sig från det ena eller andra hållet. Jag vill likväl mot den första talaren göra den anmärkning, att när han förklarade, att motionerna i fråga tillkommit blott såsom motförslag mot regeringens proposition angående telefonskatts införande, så tog han grundligt miste, och jag påstår, att han icke haft rättighet att derom yttra sig så som han gjort. Jag tror mig också känna litet till, hvad motionären åsyftat, kanske lika bra som herr Ljungman. Och jag kan säga, att motionerna icke tillkommit, vare sig för att utgöra något slags sprängämne eller för att få telefonfrågan undanskjuten och dymedelst tid beredd åt de enskilda telefonbolagen att mera utveckla sina affärer och sitt monopol, "väl vetande att den som vinner tid, vinner allt". Det der ordet "monopol" — det tycks verkligen spöka i herr Ljungmans hjärna. Jemt talar han om monopol och monopol, der dock icke något monopol finnes.

Herr Ljungman sade vidare, att det vore olämpligt att för närvarande sammanslå post- och telegrafverken, och att frågan derom nu befunde sig i ett annat skick än vid föregående tillfälle, då den varit föremål för Riksdagens behandling, i thy att man förut alltid tänkt sig ett faktiskt monopol för de begge verken, under det man nu visserligen hölle på ett sådant monopol för postverket, men icke ansåge det existera för telegrafverket, hvadan de begge verken vore af olika natur och en förening dem emellau till följd deraf hardt när omöjlig. Jag vet nu icke, huruvida man vid föregående tillfällen, då förslag varit å bane om sammanslagning af post- och telegrafverken, ansett dessa verk ega något regale eller monopol. Aldrig har jag åtminstone hört sådant uppgifvas förrän nu af herr Ljungman. Men hvad jag vet, det är att Riksdagen, utan att yttra någon åsigt om befintligheten af monopol, vid tre särskilda tillfällen uttalat sin önskan att de begge verken måtte förenas under en gemensam styrelse. Nu förmenar herr Ljungman, att en sådan förening skulle förorsaka öfveranstängning hos den blifvande gemensamma chefen. Det kan visserligen vara möjligt. Erfarenheten, t. ex. från England och Tyskland, har dock visat att en enda person under sin högsta ledning kunnat förena de båda nämnda verken, utan att, så vidt man har sig bekant detta inverkat menligt på hans helsa.

*Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)*

I herr Adelskölds motion anføres, att i Tyskland i ej mindre än omkring 5,000 mindre postkontor på landet insatts telefoner, hvarigenom de mer svårskötta telegrafapparaterna kunnat indragas, samt att meningen är att i ytterligare 800 stycken verkställa en sådan ändring. Jag ser icke något hinder, hvarför ej äfven här i landet enahanda åtgärd skulle kunna vidtagas på ofantligt många ställen. Genom att telegrafstationer sålunda, i stället för att indragas, förändrades till telefonstationer och förenades med på samma plats förut befintliga poststationer, skulle stora förenklingar kunna ske till underlättande af sammanslagningen, utan att vare sig den ene eller den andre tjenstemannen eller allmänheten derigenom skulle blifva på något sätt lidande. För öfrigt synes af utskottsbetänkandet, sid. 10, att telegrafverkets förste chef — den man, under hvars ledning inrättningen kommit till stånd och på kort tid vunnit en mycket stor utveckling — bland annat anført, att, sedan en gång anläggningsarbetena, hvilka antogos komma att företagas i flera riktningar inom landet, blifvit afslutade samt telegrafverket vunnit behöflig både utsträckning och stadga, kunde och borde ledningen af dess angelägenheter öfverlemnas åt postverkets öfverstyrelse. Jag tänker, att den då varande chefen för telegrafverket förstod den saken lika bra samt begrep lika godt som någonsin herr Ljungman, om öfveransträngning skulle blifva en följd af en dylik förening.

Den förste telegrafchefens åsigt har ock gillats af den nuvarande generalpoststyrelsen, som förklarar, att hon icke tror, att en för de begge verken gemensam chef skulle få någon öfveransträngning att beklaga sig öfver, utan tvärtom, på skäl, som synes talande, förordar verkens förening; och jag föreställer mig, att styrelsen, innan hon bestämt sig för ett dylikt uttalande, gjort sig reda för det ökade arbete, som kunde uppstå genom föreningen. Har poststyrelsen sålunda sjelf icke ansett sig behöfva befara någon öfveransträngning för chefen, lära hvarken herr Ljungman eller någon annan af oss hafva anledning att hysa någon fruktan derför.

Här har blifvit påpekadt, att i vissa främmande länder der post och telegraf lyda under en chef, denne intager en helt annan ställning än hos oss, i det han är antingen minister eller ministers vederlike. Han må nu vara det ena eller det andra, här är det endast fråga om, huruvida de begge verken lämpligen kunna förenas under en gemensam styrelse. Och kan nu detta gå för sig i Tyskland, så bör det äfven kunna göra det i Sverige. "Men, invänder man, i så fall måste det finnas underchefer, och hvartdera verket får således ändå sin egen chef." Ja, låt vara det. Men jag kan icke föreställa mig annat än att en dylik förening under en gemensam styrelse och deraf följande förenkling i anordningen ändå skulle medföra en betydlig besparing.

Herr Larsson från Upsala har såsom ett föredöme i denna sak erinrat, hurusom man funnit lämpligt att förena jernvägsbyggnadsväsendet, jernvägstrafiken och jernvägs-telegrafen under en gemensam chef. Den telegramvexling, som befordras å jernvägens linier, är alldeles icke obetydlig. Om man inräknar depescher i jernvägstjenste-

ärenden, torde den antagligen vara ungefär lika stor som den af telegrafverket förmedlade. Således tyckes det som, från den sidan taget, hinder icke bör möta för att post- och telegrafverken kunna styras af en och samma hand.

Man har, liksom jag förut antydtt, velat påstå, att den besparing, som kunde uppkomma genom post- och telegrafverkens förening, skulle blifva liten eller ingen. Jag kan naturligtvis icke bedöma den saken så noga. Men poststyrelsen bör kunna bedöma den. Och hon uttalar i sitt utlåtande af år 1880 såsom sin åsigt, att en *betydlig* besparing skulle uppstå genom denna förening; och jag ser icke någon egentlig grund, hvarpå man skulle kunna stödja en motsatt åsigt. Om också ingen besparing kunde ske på de respektive tjenstemännens löner, borde den dock kunna åstadkommas på många andra sätt, bland annat t. ex. genom indragning af lokaler, som blefve öfverflödiga, derest på en mängd mindre betydliga platser, försedda med både post- och telegrafstationer, dessa inrymdes i samma lägenhet.

En talare, jag tror det var herr Widström, fann det vara olämpligt, att Riksdagen i frågans närvarande skick aflåter en skrivelse till Kongl. Maj:t, allraminst med ett "föreläggande" för Kongl. Maj:t att efterkomma Riksdagens önskan. Så vidt jag kan läsa klämman i utskottets betänkande, innebär densamma ingalunda något föreläggande för Kongl. Maj:t, utan endast en underdånig anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbete o. s. v. Visserligen står ordet "föreläggas" i klämman, men i det sammanhang, att på det mest ödmjuka sätt begäres, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbete och Riksdagen föreläggas förslag o. s. v.

Man har föreslagit, att kammaren måtte återremittera ärendet för att, såsom herr vice talmannen sade, få en sammanjemkning af den olika motivering, som förekommer i de särskilda utlåtandena från de begge kamrarnes utskott. Så vidt jag kan se, är dock motiveringen i de båda utlåtandena af likartadt innehåll, om ock ordalagen icke äro precis desamma. Och jag vill väl förmoda, att vederbörande kanslideputerade ega så pass intelligens, att de skola kunna affatta en ordentlig motivering, fastän ordalagen i de begge utlåtandena icke äro alldeles lika.

Jag finner således icke skäl vara för handen att återremittera frågan eller att Riksdagen nu skulle besluta annat än hvad densamma förut, alldeles oberoende af telefonfrågan, gjort. Jag tager mig därför friheten yrka bifall till utskottets hemställan.

Häruti instämde herr *Pehrsson* i Helgebol.

Herr Ljungman: Med anledning af herr Esséns yttrande, att utskottet icke ansett sig behöfva uttala sig något om motionens *syfte*, utan endast om dess hemställan, ber jag få erinra, att här till behandling föreligger icke blott utskottets utlåtande utan äfven *sjelfva motionen*, på hvilken detta utlåtande ju egentligen borde grunda sig, samt att således bifall till utskottets hemställan äfven komme att innebära ett gillande i väsentlig mån äfven af motionens syfte. Hvad

*Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)*

Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)

detta syfte är, angifves alldeles tydligt i motionen, på hvars första sida med uppenbart missnöje påpekas telegrafstyrelsens utlåtande den 30 mars 1883, hvori styrelsen föreslår åtskilliga förbud och inskränkningar i fråga om telefonanläggningar, hvarefter motionären på de tre följande sidorna öfvergår till ett nog skarpt klander mot den af regeringen föreslagna telefonskatten; under det att först på det återstående bladet utan logiskt samband med den föregående utredningen anföres såsom en själfklar sak, huru man genom post- och telegrafverkens sammanslagning skall kunna komma ifrån de svårigheter, hvilka man sökt afhjelpa genom en sådan skatt. Hvad åter angår utskottet och dess utredning, har detsamma inskränkt sig till ett referat af hvad i frågan förekommit, och af dess 18½ trycksidor omfattande utlåtande har det endast behöfts två sidor för att inrymma sin egen i ämnet uttalade mening; resten utgör, såsom sagdt, en historik af frågan. Hvad som för utskottet borde hafva varit det viktigaste att uppehålla sig vid, eller de förändringar rörande telegrafväsendet, som på senare tiden inträdd, särskildt i följd af telefonen, det affärdar utskottet med några rader, egentligen utgörande ett citat utaf ett yttrande af finansministern. I detta yttrande tages dock ordet "telefonväsendet" i en helt annan och mer inskränkt bemärkelse, än orden "uppfinnningen af telefonen" och telefonväsendets betydelse för telegrafverksamheten" uti utskottets inledning till det som mellansats i slutledningen anförda citatet; och ville man vara sträng, måste man derföre anse att utskottet här gjort sig skyldigt till en paralogism i sin bevisningföreläsning.

Hvad herr Waldenström behagat yttra mot mig med anledning af hvad jag nämnt om *monopol*, så finner jag mig icke träffad deraf — jag tror mig städse hafva riktigt framhållit ett monopol betydelse, ehvad det är ett rättsligt eller ett blott faktiskt monopol det varit fråga om. Man är ju för öfrigt van att från det hållet påbörjas helt andra både tankar och ord, än man sjelf någonsin hyst eller uttalat, det har jag sjelf många gånger förut fått erfara vid öfverläggningarne här i kammaren.

Bland annat har herr Waldenström också påstått, det jag skulle hafva sagt, att de begge post- och telegrafcheferna hvar för sig vore öfveransträngda i följd af sina befattningar. Detta har jag icke yttrat; utan jag har sagt, att det vore allmänt bekant, att chefen för postverket redan för närvarande måste anses vara fullt upptagen af de till följd af postverkets hastiga framåtgående ständigt ökade och ganska ansträngande göromålen; och vidare har jag sagt, att chefskapet för telegrafverket äfven måste anses som en sin egen man kräfvande befattning under för handen varande förhållanden, då telefonväsendets utveckling i väsentlig mån beror på detta verk och detsamma dessutom måste anstränga sig till det yttersta för att bestå i konkurrensen med de enskilda telefonbolagen, hvilka väl snart gå derhän, att de anse sig kallade att öfvertaga telegrafverkets alla funktioner.

Hvad herr Waldenström nämnt om att i vissa främmande länder post- och telegrafverken stå under en gemensam chef, som är minister eller en ministers vederlike, så är detta visserligen förhållandet.

Men det gemensamma chefskapet utöfvas icke der i samma mening som en generaldirektörsbefattning hos oss, utan der likasom här lyda de begge verken i fråga icke desto mindre under hvar sin, en generaldirektör motsvarande chef, ehuru öfver dessa chefer är stäld en gemensam öfverchef. På denne hvilar dock icke tyngden af göromålen och kan det icke heller, allra minst då, som förhållandet är i England med generalpostmästaren, chefskapet i regeln vexlar med hvarje minister-skifte. Chefen har sålunda blott öfverinseendet öfver det hela, han är chef för de särskilda undercheferna; det är de, som draga lasset, icke han.

*Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)*

Det är också klart, att om vi i skrifvelse till Kongl. Maj:t begärde en dylik öfverchef, besparingarna icke skulle blifva så stora. För min del har jag alls ingenting emot, att statens samfärdselsanstalter få en gemensam öfverstyrelse, antingen på sätt regeringen år 1868 föreslagit, då den begärde ett nytt statsdepartement för dessa anstalter, eller på det sätt, att de befintlige cheferna för dessa anstalter tillsammans finge kollegialt besluta om de gemensamma anordningarna.

Men det är en annan sak, om ett sådant förslag eller en förening af blott post- och telegrafverken under en gemensam styrelse skall antagas som en opinionsyttring mot den kongl. propositionen n:o 15 om telefonskatten. Jag upprepar hvad jag förut yttrat, att det vore besynnerligt, om kammaren, då den redan till en väsentlig del godkänt nyssnämnda proposition, skulle, innan ännu frågan blifvit af Riksdagen slutligen afgjord, i den nu föreliggande frågan fatta ett beslut i motsatt riktning mot det den nyss antog. Jag vidhåller mitt förut gjorda yrkande.

Herr E. W. Carlson: Äfven jag får bekänna, att jag icke kan biträda utskottets hemställan om en skrifvelse, ty jag tror, att en sådan hvarken vore lämplig eller nyttig. Då vi i dag på förmiddagen hört, på huru svaga grunder postverkets uteslutande rätt till brefbefordring grundar sig, och dessutom veta, att detta postverk må hända ytterligare behöfver utvecklas för att fylla de dagligen växande behöfven, så ser jag deruti ett skäl att uppskjuta med att på sätt utskottet föreslår lösa denna fråga, och hvad telegraf- och telefonväsendet beträffar, så veta herrarne, att vi icke äro riktigt ense om, i huru vidsträckt mån Kongl. Maj:ts proposition skall bifallas. Jag har fattat den diskussion, som i denna fråga förts i kammaren, såsom innehärande en önskan, att telegrafverket framdeles måtte blifva satt i tillfälle att upptaga telefonanläggningarna på längre afstånd, och att endast inom inskränkta områden de enskilda bolagen finge fortsätta sin verksamhet. Om detta är Riksdagens mening, så är det tydligt, att telegrafverket får mycket mera göromål hädanefter än hittills.

På tal om konkurrens mellan telegraf- och telefonväsendet får jag säga, att jag anser konkurrensen blifva farligare mellan telefonen och posten än mellan telefonen och telegrafen, ty det är alls icke sällsynt, att man numera requirerar varor, underrättar om deras afsändande, erkänner deras mottagande m. m. per telefon i stället för per post. Jag tror, att denna fråga är värd att tänka på.

Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)

Jag ber vidare att få påpeka, att det under nuvarande förhållanden skulle blifva temligen svårt att finna en man, som skulle vara begäfvad med den tekniska bildning, som fordras för telegrafverkets utveckling, och på samma gång i besittning af de egenskaper, som erfordras för att vara en duglig postchef. Skall åter en sammanslagning ske på det sätt, som åtskillige talare antydtt, att man skulle hafva en underchef för telegrafverket och en för postverket, så anser jag, att man med sammanslutningen icke vunnit någonting.

Jag skall vidare be att få påpeka några lokala svårigheter. Jag tror mig veta, att det för närvarande icke låte sig göra att inrymma telegrafstyrelsen i postverkets hus, ty detta är redan så öfverfullt, att der omöjligen kan inrymmas något mera, och jag tror icke heller, att det är lämpligt eller möjligt att inrymma poststyrelsen i telegrafverkets hus. Det återstode då för Riksdagen endast att bygga ett nytt hus, der den förenade post- och telegrafstyrelsen kunde inrymmas. Det har redan förut påpekats svårigheterna af räkenskapernas skötande, om de båda verken komme att sammanslås, och jag behöfver därför blott i förbigående erinra derom.

Alla dessa omständigheter göra, att jag för min del anser, att Riksdagen gör klokast i att icke aflåta någon skrifvelse, ty jag föreställer mig, att, om Riksdagen aflåter en skrifvelse i detta syfte och Kongl. Maj:t med anledning deraf inkommer till Riksdagen med ett förslag, Riksdagen icke kommer att gå in derpå. För att undvika en sådan oegentlighet, ber jag få yrka afslag å utskottets hemställan.

Herr Gumælius: Jag har alltid, när frågan om sammanslagning af post- och telegrafverken varit föremål för Riksdagens behandling, varit af den åsigten, att en sådan sammanslagning vore synnerligen önskvärd, såsom i min tanke ledande till betydliga besparingar och mycken förenkling för öfrigt; men jag har icke förrän i dag uttalat denna min åsigt i denna kammare, af den anledning att jag vid dessa föregående tillfällen i egenskap af telegraftjensteman icke ansett mig böra med sådan offentlighet uttala en mening, som det visserligen var bekant för mina förmän att jag hyste, men hvilken jag af aktning för dessa, och då den gick i motsatt riktning mot deras åsigt, under tiden behållit för mig själf. Men då jag numera är fri från telegrafverkets tjänst och således äfven kan utan denna grannlagenhetshänsyn yttra mig, så bör jag icke underlåta att för kammaren bekänna att jag hyst ofvannämnda mening, ehuru jag dervid bör tillägga, att det kanske nu är första gången som, då förslag i förevarande hänseende förelagat, jag för min del är något tveksam, emedan frågan numera kommit i ett ändradt läge mot förr; och detta ur rent personlig synpunkt. Det torde nemligen icke kunna nekas, att de båda verkens chefer, om de hvar för sig varit lämpliga för den ifrågasatta dubbla chefsbefattningen, nu i betraktande af de många år, som gått, sedan denna fråga först bragtes å bane, faktiskt blifvit äldre, så att man skulle kunna ifrågasätta, huruvida någondera af dem i deras nu framskridna ålder skulle, derest sammanslagningen komme till stånd, vara lämplig att åtaga sig den dubbla bördan af att vara chef för dessa

verk, och man må icke heller förmena dem, om de hysa någon tvekan att ikläda sig detta dubbla ansvar; och härtill anknyter sig svårigheten att finna en lämplig efterträdare, att på en gång öfvertaga ett så mångfaldigt och magtpåliggande arbete. Detta är visserligen en sak, som det icke tillkommer Riksdagen att taga befattning med, men den är likväl af beskaffenhet att den är värd att betänkas, när det nu gäller att aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t i saken.

Emellertid och med den uppfattning jag har om önskligheten deraf att vi böra förr eller senare, och bättre förr än senare, besluta en sammanslagning af dessa båda embetsverk, så kan jag för min del icke vara med om att vi här skola votera för afslag å föreliggande punkt, äfven om jag hyser nyss antydda betänkligheter. Bland betänkligheter, sådan frågan nu föreligger, är också den, att frågan om telefonskatten ännu befinner sig i ett sväfvande skick. Jag skulle vilja i det afseendet erinra, att för dem, som vilja återremittera föreliggande betänkande, sistnämnda omständighet utgör ett kraftigt och giltigt skäl, emedan genom återremiss man skulle kunna komma derhän att före hufvudfrågans afgörande hinna få genom gemensam votering eller annorledes afgjort, huruvida telefonskatt skall utgå eller icke. Derigenom komme denna fråga i realiteten i en annan ställning än för närvarande, och jag föreställer mig ock att de skrivelser, som i ämnet då komme att aflåtas, skulle affattas i andra ordalag, än en skrifvelse, som nu blefve besluten. Utskottet har ju i sin motivering, som bör i skrifvelsen ingå, uppehållit sig med telefonfrågan, och då bör man väl känna, hvilken ställning telefonfrågan får vid denna riksdag, innan man i sådant ämne skrifer till Kongl. Maj:t.

En annan sak, som gjort mig tveksam att nu besluta en skrifvelse, är den oss meddelade upplysning, att telegrafstyrelsen visat ett annat märkligt och lofvande tecken till lifaktighet, på hvilket jag fäster stort värde, i det nemligen styrelsen ingått till Kongl. Maj:t med framställning angående ändring och lämplig nedsättning i portoafgifterna, hvilket, äfven om man på grund deraf visserligen må hända kan till en början motse ett tillbakagående, likväl utan tvifvel kommer att genast verka en högst väsentlig tillökning i telegrafverkets expedition för den närmaste framtiden och följaktligen sannolikt också inom ett eller annat år en stegring i inkomsterna af telegramportot. Detta medverkar också till att göra mig erkänsam och tvehogsen, hvarför, och då jag tänker mig att en återremiss till utskottet skulle lemna tillfälle till att möjligen uttänka någon annan lämplig form för frågans besvarande än vare sig genom ett rent bifall eller ett rent afslag, jag af dessa skäl får förena mig om det af vice talmannen, understödd af herr Carl Ifvarsson, framställda yrkandet om återremiss.

Herr Björkman: Då jag inom utskottet deltagit i det slut, hvar till utskottet kommit, ber jag att få yttra några ord.

Jag har jemte de öfriga ledamöterna från denna kammare inom utskottet grundat den deri uttalade åsigt på den af Riksdagen så många gånger förut uttalade öfvertygelsen om att dessa båda verk skulle kunna skötas genom en gemensam chef. Dertill kommer ett

*Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)*

Angående
sammanslag-
ning af post-
och telegraf-
verken.
(Forts.)

skäl, som vi sedan länge ganska väl känt, nemligen att telegrafverket icke bär sig, utan att brist å dess stat uppkommit. Äfven detta skäl manar till iakttagande af en väl behöflig sparsamhet. Och det skulle väl, lindrigast sagdt, vara besynnerligt, om denna kammare skulle afslå ett förslag, som den sjelf framkallat.

Jag vill ej vidare upptaga kammarens tid, utan får endast gifva tillkänna, att jag kommer att rösta för bifall till utskottets förslag.

Herr *Andersson* i Löfhult instämde med herr Björkman.

Öfverläggningen var härmed slutad. Derunder hade yrkats dels bifall till utskottets hemställan, dels afslag derå, dels ock slutligen ärendets återförvisande till utskottet. Herr talmannen gaf propositioner i enlighet med dessa yrkanden och fann propositionen på återremiss vara med öfvervägande ja besvarad. I anledning häraf och för bestämmande af kontrapositionen upptog herr talmannen å nyo de öfriga yrkandena, af hvilka det, som afsåg afslag å så väl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motionen, nu förklarades hafva flertalets röster för sig. Men jemväl rörande kontrapositionen äskades votering, i följd hvaraf nu först uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen om 4:de tillfälliga utskottets utlåtande n:o 3 (i samlingen n:o 10) antager yrkandet om afslag å så väl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motionen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit yrkandet om bifall till utskottets hemställan.

Denna omröstning utföll med 89 ja och 83 nej; i följd hvaraf omröstningspropositionen för hufvudvoteringen erhöi följande lydelse:

Den, som vill, att kammaren återremitterar kammarens 4:de tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3 (i samlingen n:o 10), röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit så väl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motionen.

I denna senare omröstning afgåfvos 98 ja och 68 nej; och hade kammaren alltså återförvisat ärendet till utskottet för förnyad behandling.

§ 5.

Till behandling företogs vidare Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3 (i samlingen n:o 11), med anledning af väckt motion om upphörande af den i 103 § kongl. förordningen den 4 november 1886 angående konsulatväsendet för svenska handelsfartyg bestämda konsulatafgift.

Utskottet hemställde i detta utlåtande, att förevarande, inom Andra Kammaren af herr *A. Brodin* väckta motion, n:o 42, icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

*Angående
upphörande
af den för
svenska han-
delsfartyg
bestämda
konsulat-
avgift.*

Efter föredragning af ärendet anförde

Herr Brodin: Då utskottet i den utredning det lemnat upp-lyser, att denna konsulatafgift tillkommit genom kongl. kungörelsen af den 29 juni 1833, så kan med skäl ifrågasättas, huruvida denna skatt, — något som den ju obestriddligen är då den är lagd på fartygen — kunnat i enlighet med regeringsformens bud i 73 §, att inga nya pålagor må utan Riksdagens fria vilja och samtycke påläggas eller fordras, af Kongl. Maj:t åläggas. Jag föreställer mig att, om en sådan skatt skulle läggas på hästar eller redskap för jordbrukets behof, så skulle majoriteten i denna kammare icke hafva mer än en tanke om, huru dermed skulle förfaras.

Beträffande sjöfarten får jag upplysa, att enligt gällande konsulsreglemente konsulerna ega att uppbära arfvode efter särskild taxa för allt hvad de uträtta för fartygens räkning. Jag tror därför icke att, om de här ifrågavarande afgifterna borttoges, deraf skulle följa någon brist på sökande till befattningen, ty vanligen sökas dessa oaf-lönade konsuls- och vice konsulsbefattningar allenast för titelns skull.

Jag skulle kunna anföra flera exempel på, att sjöfarten i många fall har vida större men än nytta af denna skyldighet att anlita konsulernas biträde. Men då tiden är så långt framskriden, vill jag icke uppehålla kammaren dermed.

Utskottet erkänner i sin motivering rättigheten af mina uppgifter om sjöfartens betryck. Utskottet säger: "Utskottet erkänner villigt rättigheten af hvad motionären anført med afseende på sjöfartens närvarande betryck, då denna näring, likasom de flesta andra, kämpar med så stora svårigheter, att densamma, i stället för att lemna rederierna någon inkomst, ej sällan till följd af de tryckta konjunkturerna eller måhända rättare genom den till ytterlighet drifna konkurrens, som de dåliga konjunkturerna framkallat, åstadkommit förlust; men då hvarken motionären antydt eller utskottet i öfrigt varit i tillfälle att förskaffa sig upplysning angående storleken af de afgifter svenska fartyg årligen utbetala till de oaf-lönade konsulerna och vice konsulerna, hvilkas nuvarande antal uppgår till ej mindre än omkring 750, under

*Angående
upphörande
af den för
svenska han-
delsfartyg
bestämda
konsulat-
avgift.
(Forts.)*

det de aflönade till antalet endast utgöra 27, och utskottet, vid sådant förhållande, ej ens tillnärmelsevis kan uppgifva beloppet af den kostnad, hvilken staten skulle komma att vidkännas, derest motionärens förslag om öfverflyttandet till statsverket af konsulatafgifternas erläggande bifölles, samt härtill kommer, att ifrågavarande förordning endast under den korta tiden af ett år varit gällande och tillämpats, anser sig utskottet böra hemställa, att herr A. Brodins förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda."

Efter denna utskottets motivering synes mig, att man borde komma till motsatsen emot denna kläm. Utskottets egen motivering borde tvärtom hafva förmått utskottet att på allt möjligt sätt söka åstadkomma utredning i frågan. Det står väl äfven i utskottets betänkande, att den konsulatafgift, som belöper på svenska fartyg, utgör, såvidt den ingår från de fast aflönade konsulerna och vice konsulerna, omkring 79,500 kronor. Men det finnes också en del konsulatafgifter, som uppbäras af konsulerna och vice konsulerna och delas dem emellan. På sätt jag redan nämnt, har utskottet sjelft anfört så goda skäl för nödvändigheten af en utredning, att jag med stöd af dessa grunder tillåter mig yrka frågans återremitterande till utskottet med anhållan, att utskottet må taga saken i förnyadt öfvervägande och föreslå Riksdagen att ingå till Konungen med begäran om en utredning i ämnet.

Med anledning af hvad jag tillåtit mig yttra, yrkar jag återremiss till utskottet.

Häruti instämde herr *Lyth*.

Vidare yttrade

Herr G. Melin: Det är känt och erkänt, att det icke finnes någon näring i vårt land, som kämpar under ett så svårt tryck som sjöfartsnäringen, och jag tror tillika, att den enda hjälp, som kan lemnas sjöfarten, vore att blifva befriad från konsulatafgifterna. Ty nedsättning af en del andra på sjöfarten hvilande afgifter länder lika mycket till förmån för främmande fartyg som för våra egna.

Väl är det numera icke mycket kvar af segelfartygen, men i allt fall äro dessa underkastade ett ännu hårdare betryck än ångfartygen, ity att dessa senare, om de ett visst antal gånger anlöpa en och samma hamn, erhålla lindringar i sina afgifter. Segelfartygen deremot hinna naturligtvis icke anlöpa en hamn så många gånger och få därför vidkännas de högre afgifterna.

Herr Brodin har redan utvecklat sin åsigt, att konsulatafgifternas borttagande vore bästa sättet att bispringa sjöfarten, och jag kunde hafva inskränkt mig till att instämma med honom. Men eftersom jag begärt ordet, hade jag velat, med den rätt jag har att här yttra mig, yrka bifall till motionen. Men då herr Brodin sjelf numera yrkat återremiss, så ber jag att få förena mig i detta yrkande.

Herr Thestrup: Innan jag går att yrka bifall till utskottets ifrågavarande hemställan, ber jag att få fästa kammarens uppmärksam-

het på ett tryckfel, som förekommer i utskottsbetänkandet å fjerde sidan fjerde raden nedifrån, der ordet "hvarigenom" insmugit sig i stället för ordet "hvarjemte", som det uppenbart skall heta, då sammanhanget blir: hvarjemte de, i likhet med såväl engelska" etc.

Herr Brodin har i sin motion icke ifrågasatt, att Riksdagen skulle ingå med någon *skrifvelse* till Kongl. Maj:t i förevarande ämne, utan han har endast anhållit, "att Riksdagen behagade besluta, att svenska fartyg från och med år 1889 befrias från att erlägga den i 103 § af Kongl. Maj:ts nådiga förordning angående konsulatväsendet den 4 november 1886 bestämda afgift af 6,35 öre pr registerton, samt att motsvarande belopp må konsulatkassan tillskjutas af statsverket".

Det gäller således här en öfverflyttning af ett icke obetydligt bidrag till konsulsstaten från de enskilda rederierna till statsverket. Jag vill därför med några ord beröra frågan om denna afgift. Såsom bekant, gifves det två slag af konsulter och vice konsulter, nemligen *dels* aflönade och *dels* oaflönade. De aflönade konsulterna och vice konsulterna äro från Sverige och Norge gemensamt utsände embetsmän, hvilka uppbära bestämda löner och icke ega att bedriva köpmansrörelse i det främmande landet. Men derjemte finnas oaflönade konsulter och vice konsulter, hvilka vanligen äro köpmän och ej uppbära någon lön från staten. De aflönade konsulterna måste vara svenska eller norska undersåter, hvaremot de icke aflönade oftast äro utländska undersåter. De oaflönade konsulterna uppbära, såsom jag nämnt, i motsats emot de aflönade, ej någon bestämd inkomst, utan uppbära, utom den ersättning som de i likhet med de aflönade konsulterna enligt taxa ega att tillgodoräkna sig för vissa förrättningar, de s. k. konsulatavgifterna. Dessa avgifter uppbäras och behållas af oaflönade såväl konsulter som vice konsulter, med den skilnad allenast, att konsulterna ensamme behålla af dem uppburna avgifter, men deremot vice konsulterna dela dem med konsulterna. De konsulatavgifter åter, som inflyta på de platser, der aflönade konsulter finnas, åligger det desse att öfversända till hemlandet, der de läggas till konsulatkassan. Om nu motionärens förslag bifölles, skulle följden blifva *dels* den, att konsulatkassan beröfvades den inkomst, som nu ingår från de aflönade konsulatens i utlandet och som ej är obetydlig, då den beräknats utgöra 224,500 kronor, deraf 79,500 kronor eller 35 procent af svenska fartyg och 64 procent af norska, *dels* och att de oaflönade konsulterna, hvilka utgöra ett antal af 750, under det att de aflönade till antalet endast äro 27, skulle gå i mistning af de konsulatavgifter, hvilka hittills till dem utgått, till följd hvaraf statsverket skulle nödsakas att tillskjuta ersättning åt dessa konsulter för mistade konsulatavgifter. Om beloppet af de avgifter, som sålunda uppbäras af de oaflönade konsulterna, har utskottet ej kunnat erhålla kännedom, emedan uppgifter derå ej finnas i utrikesdepartementet och fyra till fem månader skulle åtgå för att anskaffa dem. Jag tror icke, att svenska Riksdagen kan vara benägen att nu besluta, vare sig att dessa avgifter, hvars storlek man ej känner, skulle upphöra och motsvarande belopp tillskjutas af statsverket, eller ens en skrifvelse till Kongl. Maj:t i ämnet, helst, såsom utskottet påvisat, den författning, hvarom

*Angående
upphörande
af den för
svenska han-
delsfartyg
bestämda
konsulat-
avgift.
(Forts.)*

Angående
upphörande
af den för
svenska han-
delsfartyg
bestämda
konsulat-
avgift.
(Forts.)

fråga är, tillkommit först 1886 och börjat tillämpas den 1 januari 1887. Då dertill ytterligare kommer en omständighet, som utskottet ej velat särskildt påpeka, nemligen de unionella svårigheter, som skulle kunna uppstå, då frågans slutliga afgörande väl tillkommer båda rikenas regering, så hemställer jag, på alla dessa grunder, om bifall till utskottets hemställan.

Herr O. Melin: Just för att få den utredning, som här ifrågasatts och som ingen annan än Kongl. Maj:t kan verkställa, särskildt med hänsyn till de unionella förhållandena, såsom herr Brodin nyss påpekat, tror jag en återremiss af frågan vore lämplig. Då man nu synes vara ense om, att sjöfarten behöfver nedsättning i pålagor, vet jag icke hvarför man skulle uppskjuta ännu ett år med att begära denna utredning.

Jag förenar mig sålunda med dem som yrkat återremiss.

Herr Werner: Utan att nu vilja inlåta mig på frågan om svenska folkets urgamla rätt att sig sjelft beskatta, eller huruvida Kongl. Maj:t har rätt att göra det i detta fall, ber jag få påpeka, att i herr Brodins motion begäres endast, att "Riksdagen behagade besluta, att svenska fartyg från och med år 1889 befrias från att erlägga den i § 103 af Kongl. Maj:ts nådiga förordning angående konsulatväsendet af den 4 november 1886 bestämda afgift af 6,35 öre pr registerton, samt att motsvarande belopp må konsulatkassan tillskjutas af statsverket." Utskottet har naturligtvis i följd häraf icke kunnat göra någon annan hemställan, än att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Utskottet har nemligen svarat på motionärens begäran, och man vill väl icke, att utskottet skall svara på hvad motionären icke begärt. Utskottet kan väl icke sätta sig in i alla möjliga saker, som motionen kan leda till, utan afseende på hvad motionären begärt. Motionären säger på ett ställe, att då den enligt § 107 af kongl. förordningen den 4 november 1886 "fastställda taxa synes, efter hvad det varit mig möjligt utröna, vara högre än den engelska, framgår deraf ytterligare obilligheten af att svenska fartyg skola dessutom betala denna särskilda afgift." Jag ber då få upplysa motionären om, att jag särskildt tagit reda på denna sak och funnit att engelska fartygen hafva en mängd afgifter i hamnarne till sina konsuler, hvilka afgifter vi sakna just i följd af denna konsulatafgift. Särskildt vill jag nämna att, om ett engelskt fartyg påmönstrar en man, får det betala 2 shillings 6 pence, d. v. s. ungefär 2 kr. 25 öre till sin konsul, men den svenske konsuln får icke betaldt för påmönstringar. I afseende på de afgifter, som betalas af andra nationers fartyg uti nu ifrågavarande hänseende, och hvilka motionären förmenat icke vore så betydliga som hos oss, vill jag nämna, att ryska, finska, tyska och nederländska fartyg komma upp till 6 öre per ton, men de danska fartygen ända till 12 öre eller till dubbelt så mycket som svenska fartyg.

Här har vidare talats om den lindring, som i afseende på konsulatavgifterna uppkommer för fartyg, som under ett kalenderår fem gånger i en hamn erlagt dessa afgifter, och man har sagt, att segelfar-

tygen icke kunna komma i åtnjutande af denna lindring. Ja, detta är nog riktigt, men våra segelfartyg äro dock så små i tontal, att denna afgift för dem blir obetydlig; de mäta i allmänhet 200 à 300 tons och få då betala 12 à 18 kronor, hvilket icke kan vara ruinerande, äfven om det skulle drabba dem 4 eller 5 gånger om året. Borttagandet af denna obetydliga afgift kan sålunda icke upphjelpa de dåliga konjunkturerna för sjöfarten.

Motionären påpekade, att utskottet erkänt sjöfartens betryckta ställning; men utskottet har sagt, att denna näring, *likasom de flesta andra*, kämpar med stora svårigheter, och derpå lade motionären icke tillbörlig vikt, då han uppläste utskottets motivering. Det är också omöjligt för Riksdagen att taga alla näringar om hand och bevilja några hundra tusen kronor här och flera hundra tusen der till deras understödjande. Jag tror att, om motionen framkommit i en annan form, som jag dock nu icke vill upptaga tiden med att föreslå, hade det varit lättare att komma till något praktiskt resultat. Men då motionären endast afsett att staten skall åtaga sig en utgift, hvars belopp icke uppgifvits i motionen, men som antagligen uppgår till 2 à 300,000 kronor per år, har utskottet icke kunnat komma till annat slut än här föreligger. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag.

En återremiss tror jag icke skulle tjena till något. Det är bättre att motionen nästa år får återkomma i en annan form, så att den kan vinna afseende.

Jag vill tillägga, att sjöfarten har ingen varmare vän inom eller utom denna kammare än mig, och jag vill göra allt för dess bästa, men jag kan icke vara med om att bevilja ett anslag, som jag icke vet om hvilken summa det rör sig, 1 eller 2 eller 300,000 kronor.

Herr Brodin: Jag ber att få säga några ord med anledning af ett par talares yttranden.

En talare sade, att svenska Riksdagen vore för betänksam att fästa afseende vid denna motion. Ja, svenska Riksdagen har verkligen varit betänksam, då det varit fråga om någon lindring för sjöfarten. Så har det varit, då det gällt fyr- och båkafigter eller lastpengarnas nedsättande, ty då har man sagt att de drabba alla fartyg och blir för stor uppoffring för statskassan, enär på grund af traktaterna äfven främmande nationers fartyg skulle gå fria från dessa afgifter. Här är nu fråga om den enda afgift, i afseende på hvilken något kan göras endast för svenska fartyg, och då låter det på ungefär samma sätt. I synnerhet förvånar det mig, att den siste talaren anser att utskottet efter den motivering, som jag förut ordagrant uppläste, icke kunnat komma till något annat resultat.

Här har talats om antalet konsulter och vice konsulter samt hvilka uppoffringar statskassan skulle få vidkännas för deras aflönande, om dessa afgifter indrogos. Jag vill då fästa uppmärksamheten derpå, att på de mera besökta platserna redan finnas aflönade konsulter, men deremot finnes en mängd oaflönade konsulter på platser, som sällan besökas af svenska eller norska fartyg, hvilket också kan ses af konsu-

*Angående
upphörande
af den för
svenska han-
delsfartyg
bestämda
konsulat-
avgift.
(Forts.)*

*Angående
upphörande
af den för
svenska han-
delsfartyg
bestämda
konsulat-
afgift.
(Forts.)*

lernas embetsberättelser, så att statskassans utgifter skulle icke blifva så farliga som det låter.

Det har också framhållits, att passagerarefartyg hafva den lindring att icke behöfva betala konsulatafgifter mer än fem gånger om året i samma hamn. Men det finnes lastångbåtar, som gå in i en mängd hamnar, och de få erlägga konsulatafgifter för hvarje hamn de anlöpa. Jag känner särskildt till en ångbåt, som i konsulatafgifter under ett år fick betala omkring 1,000 kronor; båten kostade 300,000 kronor och lemnade i nettobehållning 12,000 kronor. Kan det då icke kallas betungande att betala 1,000 kronor i konsulatafgift?

Det har äfven talats om de unionella förhållandena, och att Sverige skall för konsulatväsendet bidraga med ett visst belopp och Norge i proportion derefter. Men det torde vara likgiltigt, om svenska staten eller sjöfarten betalar dessa penningar, om blott bidragen utgå. Jag kan icke heller gilla utskottets svar, att jag icke antydt eller utskottet varit i tillfälle att uppgifva den summa, som statsverket skulle erlägga, om motionen bifölles; ty då icke utskottet kunnat utreda denna sak, är det väl icke underligt att jag icke kunnat göra det. Jag har velat en förändring häri och har icke haft reda på huru man bort gå till väga, men det förefaller mig som om det tillhört utskottet att, derest det önskat sakens framgång, föreslå de åtgärder, som borde vidtagas för uppfyllande af motionens syfte. Och då i utskottets motivering blifvit framhållet, att alla näringar för närvarande äro i betryck, vill jag blott säga, att de som något känna till det tillstånd, i hvilket sjöfartsnäringen under de senaste tio åren befunnit sig, måste gifva mig rätt deruti, att denna näring är den mest betryckta af alla. På grund af detta skäl anser jag att den återremiss, hvarom jag anhållit, är fullt befogad och vidhåller därför mitt yrkande.

Herr Folke Andersson: Jag tror att de herrar, som läst igenom utskottets betänkande, skola finna att de skäl, som af utskottet blifvit framhållna, äro fullt tillräckliga för afslag å motionen. Blott det skälet, att en förändring i ifrågavarande lagstiftning egt rum så nyligen som år 1886, borde vara tillräckligt att afslå den nu gjorda framställningen. Utskottet har erkänt, att sjöfartsnäringen i likhet med våra öfriga näringar är i stort betryck, men utskottet har därför icke kunnat förorda en skatteafskrifning för denna näring, då någon motsvarande lindring icke skulle ega rum för de öfriga. Dessutom berör denna fråga äfven vårt förhållande till Norge, och jag tror att det är en omständighet, som också bör beaktas.

Jag föreställer mig emellertid, att kammaren icke skall vara benägen att ingå på en förändring i en lagstiftning, som så nyligen varit föremål för Kongl. Majt:s pröfning, och får därför yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Andersson i Högkil: Jag vill blott fästa uppmärksamheten på det, enligt min uppfattning, oegentliga i motionärens förslag, att Riksdagen skulle besluta ändring i en lag, som Kongl. Maj:t på administrativ väg utfärdad. Jag tror att det icke stämmer öfverens

med 89 § Regeringsformen, och en återremiss tror jag icke heller tjena till något, då motionären icke begärt någon skrifvelse till Kongl. Maj:t.

Herr Schöning: Jag lofvar på förhand att vara mycket kort.

Jag skall blott be att med några ord få svara den föregående talare, som satte jordbruk och sjöfart i paritet med hvarandra. Jag får säga, att om jag blefve erbjuden att erhålla ett hemman till skänks, så skulle jag taga mot det. Men jag tror att de flesta af kammarens ledamöter skulle betänka sig två gånger, innan de mottoge ett fartyg för att reda deri. Det finnes fartyg, som kostat 130,000 till 140,000 kronor, men som knappast nu skulle betinga 10,000 kronor. Denna näring lider mycket, och jag tror att snart nog ingen vidare vill reda i svenska segelfartyg. Derför bryr jag mig icke heller om, huruvida motionen går igenom eller icke, ty den saken spelar så liten rol i det stora hela.

Jag har intet yrkande att göra.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talmannen gifvit propositioner å de gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 6.

Föredrogs och bifölls lagutskottets utlåtande n:o 32, i anledning af väckt motion om meddelande af bestämmelser rörande klandertalan i fråga om verkställd delning af enskild utfarts- eller byväg.

§ 7.

Föredrogs och bordlades för andra gången:

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5 (i samlingen n:o 9);

fjerde tillfälliga utskottets utlåtande n:o 4 (i samlingen n:o 12);

andra tillfälliga utskottets utlåtande n:o 1 (i samlingen n:o 13); och

redje tillfälliga utskottets utlåtande n:o 4 (i samlingen n:o 14).

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

n:o 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *sjunde* hufvudtitel, omfattande anslagen till finansdepartementet; och

n:o 27, angående fortsättning af statens jernvägsbyggnader;

bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 5, angående villkoren för försäljning af bränvin; och

n:o 6, angående de af den utaf Riksdagen beslutade förhöjning af bränvinstillverkningsskatten föranledda ändringar i kongl. förordningen

*Angående
upphörande
af den för
svenska han-
delsfartyg
bestämda
konsulat-
afgift.
(Forts.)*

angående villkoren för tillverkning af brännvin samt i tullsatserna för brännvin och sprit m. m.;

lagutskottets utlåtanden:

n:o 33, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 1 kap. 2 § jordabalken;

n:o 34, i anledning af väckt motion om ändring i 60 § sjölagen; och

n:o 35, i anledning af väckt motion om antagande af en lag angående pinsamma experiment på djur i vetenskapligt syfte;

Första Kammarens protokollsutdrag, n:o 138, innefattande delgivning af kammarens beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande (n:o 4) i anledning af väckt motion angående sammanslagning af post- och telegrafverken;

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden:

n:o 6 (i samlingen n:o 15), i anledning af väckt fråga om ändring i kongl. förordningen angående förbud mot lotterier m. m. den 6 augusti 1881;

n:o 7 (i samlingen n:o 16), i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i fråga om sjuksköterskors utbildande för anställning i landtkommuners tjenst; samt

Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5 (i samlingen i n:o 17), i anledning af erhållen återremiss å utlåtandet (n:o 2) angående väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring af §§ 1 och 8 i resereglementet af den 11 februari 1881 m. m.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:

herr	A. Lilienberg	under 14 dagar fr. o. m. den 24 dennes,					
"	J. Eklund	"	14	"	"	"	21
"	J. A. Johansson i Strömsberg	"	12	"	"	"	23
"	H. M. Kilman	"	8	"	"	"	21
"	J. Sjöberg	"	14	"	"	"	22
"	A. F. Broström	"	13	"	"	"	22
"	A. W. Nilson	"	12	"	"	"	23
"	O. Larsson i Mörtlösa	"	10	"	"	"	22
"	A. G. Anderson i Himmelsby	"	12	"	"	"	22
"	C. F. Petersson i Dänningelanda	"	14	"	"	"	22
"	J. Anderson i Tenhult	"	12	"	"	"	22
"	vice talmannen Sven Nilsson	"	12	"	"	"	23
"	N. Håkansson	"	14	"	"	"	22

herr	<i>F. Hederstierna</i>	under 14 dagar fr. o. m. den 22 dennes,				
"	<i>K. Söderblom</i>	" 3	"	"	"	20 "
"	<i>A. Larsson i Lund</i>	" 14	"	"	"	22 "
"	<i>P. Stockman</i>	" 14	"	"	"	21 "
"	<i>C. Johansson i Esset</i>	" 14	"	"	"	22 "
"	<i>S. F. Norén</i>	" 14	"	"	"	25 "
"	<i>O. Ahlström</i>	" 14	"	"	"	22 "
"	<i>A. P. Lind</i>	" 14	"	"	"	26 "
"	<i>M. Andersson i Stigen</i>	" 14	"	"	"	23 "
"	<i>G. A. Wändahl</i>	" 7	"	"	"	21 "
"	<i>M. Arhusiander</i>	" 14	"	"	"	22 "
"	<i>P. Truedsson</i>	" 14	"	"	"	22 "
"	<i>Ollas A. Ericsson</i>	" 14	"	"	"	22 "
"	<i>M. Tysk</i>	" 14	"	"	"	22 "
"	<i>J. Andersson i Örstorps</i>	" 14	"	"	"	23 "
"	<i>J. Eliasson</i>	" 9	"	"	"	26 "
"	<i>Ivar Månsson</i>	" 10	"	"	"	23 "
"	<i>Elis Nilsson</i>	" 14	"	"	"	22 "
"	<i>F. Pettersson i Tjärsta</i>	" 12	"	"	"	23 "
"	<i>N. Åkesson</i>	" 14	"	"	"	24 "
"	<i>J. Jonson i Fröstorps</i>	" 12	"	"	"	22 "
"	<i>K. E. Holmgren</i>	" 14	"	"	"	19 "
"	<i>J. Rundbäck</i>	" 14	"	"	"	28 "
"	<i>J. A. Andreasson</i>	" 14	"	"	"	22 "
"	<i>M. Dahn</i>	" 14	"	"	"	23 "
och	<i>J. Ericson i Borekulla</i>	" 14	"	"	"	23 "

Härefter åtskildes kammarrens ledamöter klockan $\frac{1}{4}$ 1 på natten.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Tisdagen den 20 mars

kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 13 innevarande mars.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts på kammarrens bord hvilande proposition till Riksdagen med anledning af Hans Kongl. Höghet Hertigens af Gotland giftermål.

§ 3.

Föredrogos och bordlades för andra gången:
Statsutskottets utlåtande n:is 8 och 27;
Bevillningsutskottets betänkanden n:is 5 och 6; samt
Lagutskottets utlåtanden n:is 33, 34 och 35.

§ 4.

Efter föredragning af Första Kammarens protokollsutdrag n:o 138, innefattande delgifning af nämnde kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4, i anledning af väckt motion angående sammanslagning af post- och telegrafverken, beslöt Andra Kammarerna hänvisa detta ärende till behandling af sitt tillfälliga utskott n:o 4.

§ 5.

Föredrogos, men blefvo å nyo bordlagda:
Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden n:is 6 och 7 (i samlingen n:is 15 och 16); samt
fjerde tillfälliga utskottets utlåtande n:o 5 (i samlingen n:o 17).

§ 6.

Herr E. G. Boström erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Jag tager mig friheten föreslå, att på föredragningslistan för morgondagens sammanträde måtte bland de två gånger bordlagda ärendena uppföras främst bevillningsutskottets utlåtande n:o 6, angående de förändringar i kongl. förordningen angående villkoren för tillverkning af bränvin, som tillkommit på grund af den utaf Riksdagen beslutade förhöjningen af bränvinstillverkningsskatten, samt derefter statsutskottets utlåtande n:o 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatsens sjunde hufvudtitel och samma utskotts utlåtande n:o 27, angående fortsättning af statsens jernvägsbyggnader.

Med bifall till den af herr Boström sålunda gjorda framställning, beslöt kammarerna, att bevillningsutskottets betänkande n:o 6 skulle å föredragningslistan för morgondagens sammanträde uppföras främst bland de ärenden, som blifvit två gånger bordlagda, och näst derefter statsutskottets utlåtanden n:is 8 och 27 i nu nämnd ordning.

§ 7.

Herr *P. Andersson* i Högkil aflemnade en motion, n:o 176, om nedsättning i ett anslag under första hufvudtiteln.

Denna motion bordlades.

§ 8.

Till bordläggning anmälades bankoutsjottets memorial n:o 6, i fråga om användandet af bankovinsten; och skulle detta ärende å föredragningslistan för morgondagens plenum uppföras framför då två gånger bordlagda ärenden.

§ 9.

Justerades två protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr *A. Larson* i Slättäng under 14 dagar fr. o. m. den 22 dennes.

"	<i>C. W. Collander</i>	"	8	"	"	"	"	27	"
"	<i>A. Svenson</i> i Edum	"	14	"	"	"	"	22	"
"	<i>N. Jönsson</i> i Gammalstorp	"	10	"	"	"	"	24	"
"	<i>G. Elowson</i>	"	9	"	"	"	"	26	"
"	<i>K. A. Kihlberg</i>	"	12	"	"	"	"	23	"
"	<i>S. Wieslander</i>	"	14	"	"	"	"	22	"
"	<i>G. Ryding</i>	"	4	"	"	"	"	26	"
"	<i>Th. Stockenberg</i>	"	8	"	"	"	"	27	"
"	<i>J. Nilsson</i> i Sorröd	"	14	"	"	"	"	27	"
"	<i>Ol. Jonsson</i> i Hof	"	14	"	"	"	"	22	"
och	" <i>F. Schöning</i>	"	12	"	"	"	"	27	"

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.